

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Matucana weberbaueri

Foto: W. Alsemgeest

ISSN 0039-4467

**65ste JAARGANG
No. 6/7
JUNI/JULI 1986**

PHYLLO-sofie

P. VAN VEEN

Als einde van mijn inleiding stelde ik de vorige maand, dat niet iedere lezer bij voorbaat geïnteresseerd zal zijn in een onderwerp, dat ik aansnijdt. Misschien is het toch wel nuttig, dit punt nader te illustreren. Een paar voorbeelden derhalve ter verduidelijking, die mij al schrijvende te binnen schieten, zonder dat ik ook maar enige aanspraak maak op volledigheid:

1. Persoonlijk had ik veel belangstelling voor de artikelen van **Annemieke van Ling** over haar belevenissen met Stapelia's. Zijn er meer auteurs te vinden, die ieder op hun eigen niveau ons een inzicht-willen verstrekken in het beleven van hun hobby?
2. Ik betreur het, dat de enquête die door het bestuur enige tijd geleden is gehouden, niet verder geanalyseerd is. Wie neemt dit ter hand? Er zijn bepaalde conclusies uit te trekken, die van belang zijn voor ons verenigingsleven. Ik hoop daar binnenkort nog eens op terug te komen.
3. Het verschijnen van de informatiegids van "Succulenta" juich ik van harte toe, doch het bijwerken van deze slechts f 2,50 kostende informatiebron laat te wensen over. Het blijkt ook, dat te weinig van onze leden op de hoogte zijn van het bestaan van onze informatiegids.

Hier eerst enige toelichting op dit laatste onderwerp. In maart 1984 werd de gloednieuwe informatiegids uitgereikt aan de (aanwezige) afgevaardigden van de afdelingen op de ledenraadsvergadering.

Deze losbladige gids bevat een schat aan gegevens, die voor ieder lid van belang kunnen zijn. De samenstellers van deze gids, mevr. **J. van de Ven-van Gerwen** en de toenmalige secretaris, dhr. **C.A.L. Bercht**, kregen veel lof-toegezwaaid en dit was zeker terecht, want het is altijd een zeer arbeidsintensieve bezigheid om informatie uit alle mogelijke bronnen te vergaren en te rubriceren. Het is vanzelfsprekend, dat een dergelijke informatiegids niet direct compleet kan zijn. In het voorwoord wordt dan ook vermeld: "De samenstellers zijn er zich van bewust, dat één en ander nog veel beter opgezet kan worden. Indien u suggesties hebt, houden zij zich aanbevolen, evenals voor aanvullingen en onjuiste vermeldingen. Het correspondentieadres is dat van de landelijke secretaris.

Heeft die secretaris nu opeens de opdracht erbij gekregen om correcties in de informatiegids te gaan verwerken? Ik denk, dat hij hiertegen energiek zal protesteren. Hoewel dit niet met zoveel woorden in ons Huishoudelijk Reglement is omschreven, is de secretaris m.i. belast met het bijhouden van de notulen van de van het bestuur uitgaande vergaderingen, het voeren van de correspondentie namens Succulenta, het bijhouden van het archief en van presentielijsten, alsmede het convoceren van vergaderingen en uitbrengen van een jaarverslag. Ziedaar, een nuttige en zwaarwegende vrijetijdsbesteding naast zijn eigenlijke hobby voor een vrijwilliger, die daarnaast nog de kost moet verdienen voor zich en zijn gezin.

Bij een dergelijke cumulatie van taken nog een nieuwe bezigheid, het op peil houden van de gegevens in een informatiegids is echt te veel van het goede. Ik zie echter wel andere mogelijkheden, die ik in een volgende aflevering wil bespreken.

Het geslacht *Matucana* Br. & R. (I)

R. BREGMAN, H.B. HENSEL, P. LANEY, A. MEERSTADT, P. MELIS,
A.B. PULLEN en A. VAN TILBORG

Inleiding

Enkele jaren geleden besloten de schrijvers van dit artikel een werkgroep te vormen, die zich ten doel zou stellen het geslacht *Matucana*, mede in relatie tot verwante geslachten, te bestuderen. Het werken in zo'n groepje heeft als voordeel, dat de deelnemers ieder hun specifieke (en dikwijls complementaire) inbreng hebben. Zo hebben in ons geval mensen met veel ervaring in de cultuur van deze planten, mensen met ervaring op de natuurlijke vindplaatsen en mensen met ervaring op het gebied van de biosystematiek elk hun inbreng gehad in het tot stand komen van deze studie. Wij hopen met deze bijdrage meer belangstelling te wekken voor dit mooie en interessante cactusgeslacht.

Historisch overzicht

Matucana wordt voor het eerst als geslachtsnaam gebruikt door Britton & Rose in deel 3 van hun vierdelige werk "The Cactaceae" (1922). Zij vernoemden dit geslacht naar de gelijknamige plaats in Peru. De typeplant voor hun nieuwe, toentertijd monotypische geslacht werd *Matucana haynei* (Otto) Br. & R. Deze soort was in 1849 door Otto als *Echinocactus haynei* beschreven.

Voorts bespreken Britton & Rose een tweetal planten, waarvan zij vermoeden, dat deze in *Matucana* zullen passen, nl. *Echinocactus villosus* (Monv.) Labouret, een plant die wij tegenwoordig kennen onder de naam *Neoporteria villosa* (Monv.) Berger en *Echinocactus weberbaueri* Vaupel, die tegenwoordig inderdaad *M. weberbaueri* (Vaupel) Backbg. heet.

In dezelfde band publiceren Britton & Rose het nieuwe geslacht *Arequipa*, ook genoemd naar een plaats van dezelfde naam. Als typesoort voor *Arequipa* kozen zij *A. leucotricha* (Phil.) Br. & R.; als tweede soort wordt *A. myriacantha* (Vaupel) Br. & R. genoemd. Laatstgenoemde was door Vaupel als *Echinocactus myriacanthus*, tegelijk met *E. weberbaueri*, beschreven.

Een andere door Vaupel beschreven plant, *Echinocactus aurantiacus*, wordt in 1930 door Werdermann omgedoopt tot *A. aurantiaca* (Vaupel) Werd.

W.T. Marshall & T.M. Bock doen in 1941 hun werk "Cactaceae" verschijnen. Zij delen *Matucana* in bij het subtribus *Echinocactinae* van het tribus *Cereae*, evenals de geslachten *Arequipa* en *Oroya*. Binnen het geslacht *Matucana* erkennen zij slechts één soort: *Matucana haynei* (Otto) Br. & R. Bij de bespreking van het geslacht *Arequipa* merken zij op, dat Britton & Rose *A. myriacantha* als behorend tot dit geslacht opvoeren, maar dat "...alle latere auteurs deze als synoniem met *A. leucotricha* beschouwen". Backeberg toonde op grond van de bloemkenmerken aan, dat het geslacht *Matucana* niet in het subtribus *Echinocactinae* gehandhaafd kon worden. Hij plaatst *Matucana* in de "Sippe" *Loxanthocerei*. Deze verdeelt hij in 2 "Untersippen": *Euloxanthocerei* en *Brachyloxanthocerei*. De verdeling van de verschillende geslachten over de beide groepen vindt U in tabel 1. Het is merkwaardig, dat Backeberg *Oroya* in een geheel andere groep plaatst, nl. in de "Sippe" *Austroechinocacti*, samen met o.a. *Parodia* en *Gymnocalycium*.

In het zesdelige monumentale werk "Die Cactaceae" (1958-1962) stelt Backeberg ook het nieuwe geslacht *Submatucana* voor. Het belangrijkste verschil ten opzichte van *Matucana* is, dat de bloembuis behaard in plaats van kaal is. Als typeplant kiest hij *Echinocactus aurantiacus* Vaupel, die volgens Backeberg dus voortaan *Submatucana aurantiaca* (Vaupel) Backbg. moet heten.

In de jaren vijftig is het aantal soorten dat met *Matucana* in verband gebracht wordt, sterk gestegen, niet in het minst door de resultaten van de reizen van Werner Rauh. In 1958 publiceert hij zijn "Beitrag zur Kenntnis der peruanischen Kakteenvegetation". In dit werk komt *Matucana* uitgebreid aan de orde, evenals de begrenzing van het geslacht.

Ook Friedrich Ritter is in deze periode actief en ontdekt en publiceert enkele nieuwe soorten.

Buxbaum plaatst in 1959 in zijn systeem het geslacht *Matucana* in het subtribus *Borzicactinae*, tussen *Arequipa* en *Oroya*. Hij rekt de volgende geslachten tot deze groep: *Loxanthocereus*, *Maritimocereus*, *Borzicactus*, *Bolivocereus*, *Clistanthocereus*, *Denmoza*, *Cleistocactus*, *Seticereus*, *Oreocereus*, *Morawetzia*, *Arequipa*, *Matucana* en *Oroya*. Buxbaum heeft tevens een zeer uitgebreide diagnose van *Matucana* gemaakt, daar hij van mening was, dat de door Britton & Rose opgestelde geslachtsdiagnose te summier was.

M. Kimnach publiceert in 1960 "A revision of *Borzicactus*". Alle planten die tot dan toe gepubliceerd waren onder de geslachtsnamen *Arequipa*, *Arequipiopsis*, *Bolivocereus*, *Clistanthocereus*, *Loxanthocereus*, *Maritimocereus*, *Matucana*, *Morawetzia*, *Oreocereus*, *Seticereus* en *Submatucana* worden door hem tot het geslacht *Borzicactus* s.l. gerekend. In Engeland en Amerika vonden zijn voorstellen vrij algemeen weerklank, maar in de rest van Europa heeft men zich behoudender opgesteld.

Ook D. Hunt (1974) volgt Kimnachs ideeën grotendeels. Hij plaatst in zijn subtribus *Cereinae*, groep C, de volgende genera: *Espostoa*, *Leocereus*, *Borzicactus*, *Cleistocactus*, *Denmoza*, *Zehntnerella*, *Oroya*, *Trichocereus*, *Echinopsis*, *Arthrocereus*, *Lobivia*, *Rebutia* en *Mila*. *Matucana* rekt hij tot *Borzicactus*.

Ritter geeft in 1965 zijn visie op het geslacht *Matucana*. Hij stelt tevens een nieuw geslacht voor: *Eommatucana*, met als enige soort *Eommatucana oreodoxa* Ritt. Hij beschrijft voorts *M. aureiflora* Ritt. als nieuwe soort en acht het noodzakelijk voor deze soort een nieuw subgenus op te stellen: *Incaica*. (In deel 4 van zijn boek "Kakteen in Südamerika" heeft hij de schrijfwijze overigens veranderd in *Incaia*).

Buxbaum bestrijdt de opvattingen van Hunt. Hij erkent ondermeer het geslacht *Loxanthocereus* en deelt een aantal *Matucana*'s in bij dit geslacht.

Tabel 1

De indeling van de geslachten in twee "Untersippen" van de "Sippe" *Loxanthocerei* volgens Backeberg.

Euloxanthocerei		Brachyloxanthocerei
<i>Clistanthocereus</i>	<i>Akersia</i>	<i>Denmoza</i>
<i>Loxanthocereus</i>	<i>Seticleistocactus</i>	<i>Arequipa</i>
<i>Winterocereus</i>	<i>Cleistocactus</i>	<i>Submatucana</i>
<i>Bolivocereus</i>	<i>Cephalocleistocactus</i>	<i>Matucana</i>
<i>Borzicactus</i>	<i>Oreocereus</i>	
<i>Seticereus</i>	<i>Morawetzia</i>	

Matucana haynei
var. *grandiflora*

Foto: A. Pullen

J.D. Donald schrijft in de jaren 1970/71 een serie commentaren op Buxbaums subtribus *Borzicactinae*. Hij gaat grotendeels mee met de opvattingen van Kimnach. Ook hij is van mening, dat de *Matucana*'s ingedeeld behoren te worden bij *Borzicactus* s.l., terwijl hij poogt *Matucana* opnieuw (als subgenus) te diagnosticeren.

Buxbaum stelt in 1973 voor de door Backeberg in het geslacht *Seticereus* ingedeelde soorten onder te brengen in *Matucana*.

H. Krainz (1973) erkent *Matucana* als een apart geslacht maar het geslacht *Submatucana* wordt in zijn "Die Kakteen" synoniem aan *Matucana* gesteld. Ook *Arequipa* wordt door hem als een valide geslacht erkend. Hij gaat zelfs zover Britton & Rose's *Matucana haynei*, de typeplant van het geslacht(!), om te dopen tot *Arequipa haynei* (Otto) Krainz.

W. Barthlott (1979) koos voor de volgende (voorzichtige) opvatting van het geslacht: één geslacht, *Matucana*, met 5 subgenera *Matucana*, *Submatucana*, *Loxanthocereus*, *Arequipa* en *Borzicactus*.

In 1981 verscheen Band 4 van Ritters vierdelige werk over de Zuid Amerikaanse cactussen, waarin hij de Peruaanse soorten, en dus ook de *Matucana*'s, behandelt. Hij handhaaft zijn eerder gepubliceerde geslacht *Eomatucana* en brengt daarin nu, behalve de typesoort *E. oreodoxa*, ook *E. madisonianorum* (Hutch.) Ritt. onder. Het geslacht *Submatucana* erkent Ritter niet. Alle andere soorten worden door hem onder *Matucana* gerangschikt. Hij verdeelt het geslacht in 2 subgenera: *Matucana* en *Incaia*.

Tegen alle systemen van classificatie zijn bezwaren aan te voeren. Omdat voor taxonomisch onderzoek geen waterdichte afspraken gemaakt kunnen worden, spelen persoonlijke opvattingen van de onderzoeker vaak een grote rol. Hoogstens zijn oppervlakkige richtlijnen te geven. Zo streeft bijvoorbeeld de moderne systematicus naar een natuurlijk systeem van indeling, d.w.z. het systeem moet zodanig zijn opgebouwd dat verwante geslachten bij elkaar staan; het systeem moet zo veel mogelijk het patroon van de stamboom volgen. Vroeger werd het accent meer op morfologische overeenkomsten en verschillen gelegd.

In het systeem van Hunt zijn naar onze mening de groepen te groot. Hij plaatst geslachten die niet direkt met elkaar verwant zijn, zoals *Borzicactus* (waartoe hij o.a. *Matucana* rekent) en *Rebutia*, in één groep, iets wat de classificatie alleen maar onduidelijk maakt. Wij kunnen ons meer vinden in de indeling volgens Backeberg en Buxbaum, hoewel wij een groot vraagteken plaatsen bij de vraag of het grote aantal geslachten in de groepen van deze auteurs wel wetenschappelijk verantwoord is. In elk geval zien wij voor Backebergs geslacht *Submatucana* geen reden voor handhaving als apart geslacht. Het aangevoerde verschil met *Matucana*, nl. de behaarde bloembuis, is geen steekhoudend argument. In de natuurlijke populaties is de beharing van de bloembuis een zeer variabel kenmerk. Men komt planten tegen met sterk behaarde, weinig behaarde en kale bloembuizen binnen één populatie. Ook bij cultuurplanten kan men dit verschijnsel waarnemen. In de literatuur wordt veelvuldig op dit verschijnsel geattendeerd. Toch blijft de naam *Submatucana* steeds weer opduiken in de literatuur, in de zaad- en plantencatalogi en dus ook in de verzamelingen.

Ook Ritters geslacht *Eomatucana* kan wat ons betreft vervallen. Het indelen van *M. madisoniorum* bij *Eomatucana* is op zichzelf al een monstrum, daar deze soort qua bloembouw en vooral qua zaadstructuur erg verschillend is van Ritters *E. oreodoxa*.

Voorts twijfelen wij aan het bestaansrecht van geslachten als *Akersia*, *Morawetzia*, *Clistanthocereus*, *Maritimocereus*, *Seticereus*, *Seticleistocactus* en *Cephalocleistocactus*, maar dit valt buiten de opzet van deze serie artikelen.

Na bestudering van zo veel mogelijk kenmerken van planten behorende tot het subtribus *Borzicactinae* Buxbaum is gebleken dat de kenmerken van de zaden ons de meeste informatie verschaffen. Grotendeels hierop is dan ook onze konklusie gebaseerd dat *Matucana* samen met *Arequipa*, *Denmoza*, *Oreocereus* en *Oroya* één verwantschapsgroep vormt. Dit zal in deel II nader uiteengezet worden.

Corr. adres: Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

(wordt vervolgd)

*
* * *

Argentijnse vertegenwoordigers van het geslacht *Maihueniopsis* (I)

J. LAMBERT Ir. A.I.Gx.

De geslachtsnaam *Maihueniopsis* werd reeds in 1925 door Spegazzini opgesteld, doch de soorten die tot dit geslacht gerekend moeten worden, werden tot voor kort nog door vele auteurs, en uiteraard dus ook door de liefhebbers, bij *Tephrocactus* ingedeeld.

Het onderscheid tussen de twee genera is nochtans zeer gemakkelijk waar te nemen. Eerst en vooral in de lichaamsbouw, die bij *Tephrocactus* het uiterlijk van kleine "boompjes" heeft, terwijl men bij *Maihueniopsis* eerder kompakte kussentjes aantreft. Dit laatste blijkt echter niet steeds het geval bij alle *Maihueniopsis*-soorten. Het absolute verschil schuilt in de vruchten en zaden. Bij *Tephrocactus* worden de rijpe vruchten volledig droog en barsten open; bij *Maihueniopsis* blijven de vruchten sappig en vlezig en springen ze niet open. De zaden van *Tephrocactus* dragen een poreuze arillushuid, voorzien van sterk ontwikkelde, zijdelingse vleugels, terwijl bij *Maihueniopsis* de arillus kompakt, niet poreus en zonder vleugels is.

De volledige definitie van het geslacht *Maihueniopsis*, zoals geëmendeerd door Ritter, luidt als volgt:

Planten in kussenvorm, gewoonlijk zeer dicht. Wortels verdikt, knolvormend. Segmenten eivormig tot bijna knotsvormig, met vertikaal verlengde, weinig ontwikkelde knobbels. Areolen gewoonlijk minder in aantal in de bovenste helft der segmenten; de onderste niet bedoorn, de bovenste met of zonder doornen, doch alle voorzien van haren en een bundeltje gele, zelden bruine, glochiden. Bladeren priemvormig of konisch, klein, groen, zeer snel afvallend.

Bloemen alleenstaand, met de kroon vaak weinig zichtbaar tussen de segmenten, of omringd door de doornen. Vruchtbeginsel (samengeperst tussen de segmenten) sterk vlezig, groen, met areolen hetzij op de totale oppervlakte, hetzij slechts op de bovenste helft. Deze areolen zijn bezet met talrijke glochiden en haren; de bovenste zijn gewoonlijk tevens bedoorn. Zaadholte bolronde, subcylindrisch of konisch. Stijl knotsvormig (soms cilindrisch?); stempel met weinig talrijke (5-10) korte en dikke lobben, sterk bezet met papillen. Kroon kort klokvormig, met weinig bladeren, geel tot rood, met zijdeachtige glans. Meeldraden talrijk, in dichte bundels, spiraalvormig ingeplant. Vruchten vlezig, van eenzelfde vorm en kleur als de segmenten doch veranderend van kleur wanneer ze rijp worden (geel of roodachtig), cilindrisch, licht konisch of bijna bolvormig, afgeknot en van een navel voorzien. Zaden bolronde tot peervormig, regelmatig; arillus kompakt, zacht tot hard of zeer hard, effen, kaal of met weinig opvallend haar. Testa bruin, fijn, week; tegumen fijn en witachtig. Embryo gekruld, in U-vorm; de cotyledonen nemen bijna de halve breedte in beslag; het perisperm is sterk ontwikkeld. Type-soort: *Maihueniopsis molfinoi* Spegazzini. (= *M. glomerata*).

Het verspreidingsgebied van het geslacht is Andijns-patagonisch, d.w.z. dat het zich uitstrekt van het hooggebergte van Peru, Bolivia, Chili en Argentinië tot in de meer zuidelijke vlakten van Patagonië. De planten zijn aangepast aan een koud klimaat, met nachtelijke temperaturen beneden het vriespunt gedurende het grootste gedeelte van het jaar en met zeer intensief zonlicht overdag. Het zijn de cactussen die op de grootste hoogte aangetroffen worden.

In Argentinië telt men een zevental soorten.

Maihueniopsis darwinii (Hensl.) Ritter vormt niet zeer dichte kussentjes met een diameter van 10 cm bij de var. *darwinii* en meer dan 1 meter bij de var. *hickenii*. De eivormige segmenten bereiken 3 tot 7 cm hoogte en zijn olijfgroen. De grote, ronde areolen hebben een diameter van ca. 4 mm en dragen talrijke witte haren, welke een halfrond kussentje vormen. De glochiden zijn weinig opvallend, vermengd met de haren, rozeachtig van kleur en 2 à 3 mm lang. De doornen ontbreken aan de onderste areolen, ontwikkelen zich sporadisch aan de middelste, en bedragen 2 à 5 aan de bovenste; ze zijn van 1,4-2 cm (var. *darwinii*) tot 12 cm lang (var. *hickenii*), bruin, met een brede middennerf en twee zijdelingse vleugels.

De ronde tot klokvormige bloemen zijn groot: ongeveer 5 cm lang en 6 cm in doorsnee. De bloemdekbladen zijn eigeel tot bruingeel of roodachtig, met een klein bruin puntje. De stijl is geelachtig tot bleekgroen; de stempel draagt 9-10 korte lobben, die geelachtig groen of rood van kleur zijn. De meeldraden zijn korter dan de stamper, zeer talrijk, met gele helmknoppen. De vruchten, 4 cm lang en 2,5 cm in doorsnee, worden in rijpe toestand oranje-geel.

Maihueniopsis glomerata op de Pampa Yalguaraz (Noord-Mendoza)

Men onderkent twee variëteiten:

- 1°) de var. *darwinii*. Deze komt voor langs de kusten van Patagonië, vanaf het uiterste zuiden der provincie Buenos Aires tot Santa Cruz. Dit is de kleinblijvende vorm (segmenten van minder dan 3 cm lang, planten van slechts 10 cm doorsnee), destijds ontdekt door Charles Darwin in de buurt van Puerto Descado (47° Zuiderbreedte).
- 2°) de var. *hickenii* (Br. & R.) Kiesling. Deze onderscheidt zich van de voorgaande door haar veel sterkere ontwikkeling (segmenten van meer dan 3 cm; planten tot 1 meter diameter en meer). Het verspreidingsgebied omvat geheel Patagonië, n.l. het zuiden der provincies Mendoza en La Pampa, en de provincies Neuquen, Rio Negro, Chubut en Santa Cruz.

Maihueniopsis glomerata (Haw.) Kiesling vormt kussens tot ongeveer 1 meter hoogte en ongeveer dezelfde diameter. Eivormige segmenten met puntige apex, van 0,8 tot 1,3 cm doorsnee en 2 tot 4 (5) cm hoog, donkergroen. Areolen rond, 1-2 mm diameter met dikke bundels gele glochiden van ongeveer 2 mm lang. Kleine driehoekige bladeren van ongeveer 1 mm lang en 0,5 mm breed aan de basis. Doornen alleen aan de bovenste areolen, met slechts 1 (zelden 2 à 3) hoofddoorn per areool, axiaal gekield en langs beide zijden afgeplat, 2,5 tot 5 cm lang en 1 à 2 mm breed aan de basis, zilverkleurig tot geelachtig wit met donkere punt; secundaire doornen

*Maihueniopsis
darwinii* var.
hickenii

Groeiplaats:
Sierra de
Portezuelo (Neuquen)

Foto's van
de schrijver

gewoonlijk ontbrekend, soms 2 à 5, klein en onopvallend, tegen het lichaam aangedrukt, van 0,5 tot 1 cm lang, doorschijnend wit tot lichtgeel. Naargelang de kleur der doornen kan het algemene uiterlijk der kussens variëren van helder wit tot geel of zelfs bijna zwart.

Bloemen 3-4,5 cm lang en 4-5 cm diameter. Vruchtbeginsel konisch, donkergroen, met 6 à 10 areolen over de oppervlakte verspreid en een achttal andere op de rand van het bloemomhulsel. De areolen zijn beschermd door een driehoekig vlezig blad, van ongeveer 1-1,2 mm lang en 0,5-1 mm breed en dragen talrijke witte haren tezamen met een aantal gele glochiden. De areolen op de rand van het bloemomhulsel dragen daarenboven nog enkele gele borstels van 0,5 tot 2 cm lang, gewoonlijk afgeplat, doch ook wel naaldvormig.

Kroon met enkele (ca. 6) korte en brede buitenste bloembladen; deze zijn 0,5-0,9 cm lang, groen met gele (zelden rode) randen, hartvormig met een donker puntje. De binnenste bloembladen zijn nauw hartvormig, dikwijls met een puntig uiteinde, 3 tot 4 cm lang en 3 cm breed, bleek geel (zelden rood). Talrijke meeldraden, tot 1 cm lang. Stijl knotsvormig, tot 2 cm lang en 3 mm doorsnee; stempel met een achttal lobben van ca. 3 mm lengte.

Vruchten afgeknot bolvormig, 1,8 cm diameter, met een ondiepe navel van ongeveer 1 cm diameter.

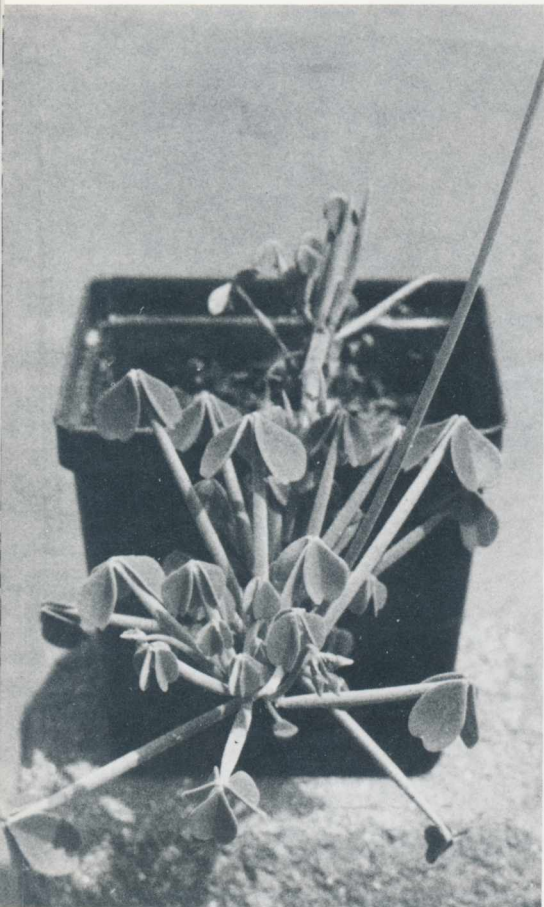
De soort bewoont een uitgestrekt areaal vanaf Zuid-Bolivia en Chili langs de Cordillera ten noorden van Santiago tot in de Argentijnse provincies Jujuy, Salta, Catamarca, La Rioja, San Juan en Mendoza.

Deze plant werd in vroegere reisverhalen vaak beschreven onder de naam *Opuntia andicola*.

Meer recente auteurs maakten trouwens nog een onderscheid tussen *Tephrocactus andicolus* en *T. glomeratus*, gebaseerd op het aantal hoofd-doornen der areolen. Men stelt echter vast dat de bedoorning toeneemt van noord naar zuid. Exemplaren uit Jujuy of Salta vertonen slechts 1 hoofd-doorn en geen secundaire doornen, terwijl meer zuidelijk voorkomende planten 1 à 3 hoofd-doornen en (0) 2 tot 5 bijdoornen tellen.

In de volksmond heet de plant "leoncito", wat aanleiding gaf tot de synonieme benaming *Tephrocactus leoncito*.

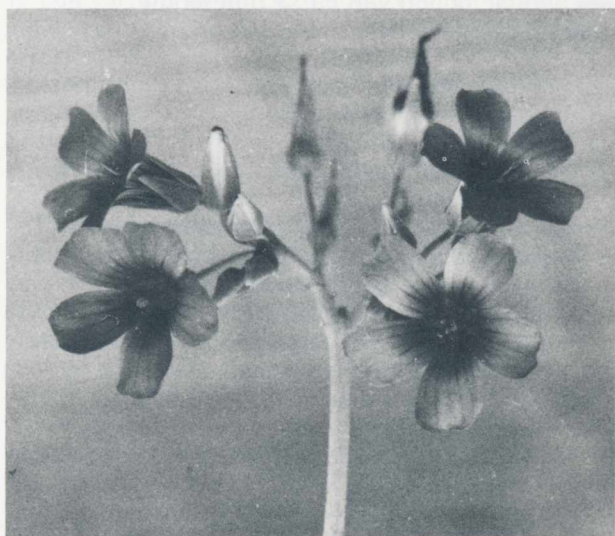
Nog andere synoniemen zijn: *Opuntia grata*, *O. hypogaea*, *O. tarapacana* en *Maihueniopsis molfinoi*.

"Zomervorm"

"Wintervorm"

Oxalis succulenta

Foto's van de schrijver

Klaver in de cactuskas? Een bijdrage over *Oxalis succulenta* Barn.

J.J. DE MORREE

Het geslacht *Oxalis* heeft vele tegenwoordigers. Een aantal is bij u wellicht bekend. Een veel gezien onkruid in de Nederlandse tuinen is de Stijve Klaverzuring (*O. stricta* L.) met zijn klaverachtige blaadjes en gele bloempjes. De geluysklaver *O. deppei* Lodd., die bij bloemisten aangeboden wordt, is een andere vertegenwoordiger. De klavertje-vier vorm van de bladeren en de tere rode bloemen maken het tot een gewild plantje. Heel anders is het gesteld met de Gehoornde Klaverzuring, *O. corniculata* L. Dit is een kruipend (on)kruid met roodachtige blaadjes en gele bloemen, dat zich via weggeschoten zaden storend verspreidt in bloemen- en cactuskwakerijen en bij grote verzamelingen van particulieren.

Het voorgaande zal het rechtgeaarde verzamelaarshart nu niet onmiddellijk sneller doen kloppen. Toch is er binnen het geslacht *Oxalis* wel een aantal soorten die de moeite van het bezitten waard zijn.

Een aardige soort is *Oxalis succulenta* Barn.. De vetplantenverzamelaar die onze vereniging waardeert zou alleen al vanwege de soortnaam een plaatsje voor haar moeten inruimen in zijn of haar verzameling. Het is tegelijk ook eens wat anders dan al die populaire *Stapelia*'s, *Mesems* en *Haworthia*'s. Voor ik nader in zal gaan op de opvallende kenmerken van deze *Oxalis*, nog een aantal opmerkingen over de betreffende literatuur. Een goede bron voor de succulentenverzamelaar is altijd H. Jacobsen. In zijn *Sukkulentenlexicon* wijdt hij enige regels aan het hier te bespreken plantje en geeft een niet al te duidelijke zwart/wit afbeelding. In zijn *Handbook of succulent plants*, Vol II is het plantje niet in de bespreking van *Oxalis* opgenomen. Hoe nu verder? Een goed aanknopingspunt is de vermelding van Jacobsen, dat deze *Oxalis* afkomstig is uit Chili en Peru. Een uitstapje naar het Rijksherbarium in Leiden gaf vervolgens licht in deze materie. In de *Flore de Chile* van Dr. C. Reiche (Vol I) staat - weliswaar in het Spaans - een meer uitgebreide beschrijving van *O. succulenta* Barn.

Phillipi, Anal. Univ. Santiago 1983, p. 1098.

Tallos mui cortos, poco ramosos, gruesos, escamosos, peciolos carnosos, hasta 25 cm (?JdM) de largo, hojuelas anchamente trasacorazonadas, poco escotadas, pelados por encima. Pedunculo comum grueso, carnoso, mas largo que las hojas, bifurcado con la ramitas cortas i las flores numerosas, pequenas, cortamente pediceladas, sepalos agudos, pelados. Corola 4 veces tan largo como el caliz. Ovario con ovulas numerosas en cada celda. Talves afin a la *O. valdiviensis* (Coquimbo).

Hieruit valt op te maken dat het gaat om een vertakt plantje, waarvan de takjes vleeskleurig zijn. De bladstengels zijn verdikt en de blaadjes zijn omgekeerd hartvormig. De lange bloemsteel, waaraan zich een behoorlijk aantal gele bloemen ontwikkelt, is in tweeën vertakt.

Ook Jacobsen spreekt over gele bloemen. Mijn plantje heeft daarentegen donkergele bloemen met een duidelijke dieprode adering. Dat verschil laat enige twijfel opkomen. Zoiets duidelijks zal toch niet door de beschrijver F.M. Barneoud over het hoofd zijn gezien? De twijfel wordt nog aangewakkerd door de Nederlandse flora van Heijmans, Heinsius en Thijssse. In het aanhangsel bij de *Oxalidaceae* vermelden zij op pag. 567 dat een dikvlezige *Oxalis*, *O. valdiviensis* Barn., een vertakte bloemstengel heeft en donkergele bloemen met een rode adering. Deze soort komt ook uit Chili.

In de *Historia fysica y politica de Chile* van Claudio Gay (1845) worden in het floragedeelte zowel *O. succulenta* als *O. valdiviensis* beschreven. De beschrijvingen geven geen onderscheid tussen de bloemkleur; bij beide wordt deze vermeld als geel. Maar er komt hulp uit het *Cactus and Succulent Journal* (US) vol. 44 (1972). Mary Bleck schrijft hierin o.a. over *Oxalis herrerae* Knuth., waarvan volgens haar de beschrijving overeenkomt met die van *O. succulenta* Barn. Zij vermeldt een vertakte bloemstengel met gele, roodgeaderde bloempjes. Barneoud heeft volgens haar waarschijnlijk de bloemen van *O. succulenta* en *O. valdiviensis* te oppervlakkig beschreven in 1845. De eerder genoemde Reiche geeft in de laatste zin van zijn beschrijving aan dat *O. succulenta* waarschijnlijk lijkt op *O. valdiviensis*.

Zonder herbariummateriaal kan ik geen duidelijke beslissing nemen over de uiteindelijke naamgeving, maar aangezien *O. valdiviensis* niet verder in de succulentenliteratuur voorkomt, houd ik het op *O. succulenta* Barn..

Een aantal bijzonderheden maakt het plantje interessant. Zoals veel klaverzuringsoorten heeft *O. succulenta* een dag- en nachtritme. Overdag staan de bladeren wijd uitgespreid met hun bladstelen loodrecht op de takken. Hierdoor vangt de plant veel licht voor fotosynthese. 's Nachts vouwen de klaverblaadjes naar beneden toe dicht en de bladstelen leggen zich naar boven toe tegen de stengels aan (nyctinastie). Een tweede opvallend kenmerk is dat ze in een droogteperiode slim met hun watervoorraad omspringen. Bij normaal watergeven vormt de plant relatief lange en dunne bladstelen en grote blaadjes. De plant bekommert zich niet zo om waterverlies. Treedt er een droogteperiode in dan laat de plant de bladeren verdrogen; deze vallen af. De groei gaat nog even door en aan de toppen van de stengels vormen zich bladeren met korte dikke bladstelen en kleine blaadjes. De bladstelen hebben een duidelijke spoelvorm. De lager gelegen bladstelen staan hun water af aan de nieuwgevormde bladeren en verdrogen. De plant is nu beter bestand tegen uitdrogen doordat het plantoppervlak kleiner is geworden bij dezelfde inhoud. Lijkt de plant in de zomer dus op een soort klaver, in de winter is de habitus met enige goede wil vergelijkbaar met die van b.v. *Kleinia tomentosa*. Door de dikke bladstelen komt de naam "succulenta" ook goed tot zijn recht.

De bloemsteel brengt een groot aantal bloempjes voort die na elkaar uitkomen en verbloeien. Dan blijkt ook dat de top van de bloemsteel in tweeën is vertakt (bifurcatie). Hoe verder de bloemsteel uitbloeit hoe langer die twee zijtakjes worden.

Het is dus een plant waar het een en ander aan valt waar te nemen. Men moet deze gemakkelijk te kweken plant niet te veel water geven teneinde zodoende de gedrongen habitus te behouden. De plant verdraagt volle zon. Is de potgrond erg droog en de zon heel fel, dan vouwt de plant ook overdag zijn bladstelen samen om een te grote verdamping te voorkomen. Afsluitend wil ik er nog even op wijzen dat Prof. Reiche in zijn *Flora* de stad Coquimbo als standplaats vermeldt. Wellicht groeit *O. succulenta* daar wel tussen de Copiapoa's, net als de Gehoornde Klaverzuring tussen de cactussen van sommige cactusverzamelaars.

Geraadpleegde literatuur:

- Bleck M. *Oxalis gigantea*. *Cactus and Succ. J.* (US) vol. 44, 1972.
Gay C. *Historia fysica y politica de Chile* vol. 1 (1845) p. 442 en 446.
Heimans E., Heinsius H.W. en Jac. P. Thijsse. *Geïllustreerde flora van Nederland*.
Jacobsen H. *Handbook of succulent plants* Vol. 2, 1960.
Jacobsen H. *Sukkulentlexikon*.
Reiche C. *Flora de Chile*, vol. 1 p. 320.

Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam

Mammillaria (Dolichothele) baumii Bödeker en haar ontdekker

PETER MANSFELD

Sommige cactussen zijn omgeven met legenden. Soms was hun ontdekking een puur toeval. Hier volgt de geschiedenis van de ontdekking van een van hen.

De Rostockse Gartenoberinspektor Hugo Baum (1876-1950) behoorde tot de generatie van botanici die de Duitse botanische geschiedenis tot roem en erkenning brachten. Zijn naam is bijgezet in de annalen van de wetenschap. Zeventig planten, twee plantengeslachten - te weten *Baumiella* (schimmels) en *Baumia* (een geslacht uit de familie der Helmkruidachtigen) - een vlindersoort en twee mierensoorten zijn naar hem vernoemd. De rustige en bescheiden man uit Rostock is in de jaren 1899-1900 te zamen met de Nederlander Pieter van der Kellen in Zuidwest-Afrika geweest en heeft als botanicus de Kunene-Zambezi-expeditie meegemaakt. Deze expeditie, die in opdracht van het Kolonial wirtschaftliches Komitee, Berlijn, de Companhia de Mossamedes, Parijs en de South West-Africa Company, Londen werd uitgevoerd, leverde de wetenschap omvangrijke botanische en zoölogische verzamelingen op, als ook meteorologische, geologische en economische aantekeningen, die ook heden ten dage nog van waarde zijn.

Deze Hugo Baum was ook de man die in 1924 zijn vriend, de landgoedeigenaar H.W. Viereck schreef en hem verzocht hem de in Mexico zo talrijk voorkomende "Cacteen" toe te sturen. Viereck was na de eerste wereldoorlog naar Mexico geëmigreerd en woonde in Jaumave, dat ligt in de staat Tamaulipas. Viereck had zich tot op dat moment nooit voor cactussen geïnteresseerd, maar stuurde toch enkele exemplaren naar Rostock en nodigde Baum tegelijkertijd uit voor een bezoek aan Mexico.

Onder deze toegezonden planten bevond zich al een exemplaar van de later door Bödeker beschreven *Mammillaria baumii*.

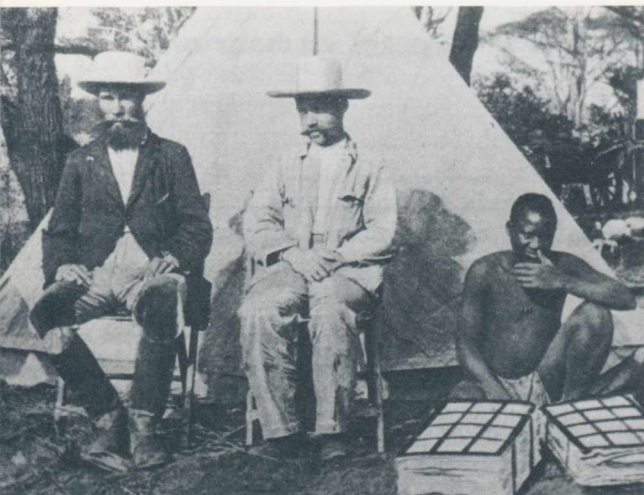
Een andere vriend van Baum, de handelskweker Klissing uit Barth, verschaftte de benodigde financiële middelen voor een overtocht naar Amerika; het was namelijk een privé-aangelegenheid voor Baum. Het is dan ook te begrijpen, dat het grootste deel van de verzamelde planten niet terecht kwam in de botanische tuin van Rostock maar in de kwekerij van Klissing.

Het resultaat van deze verzamelreis van Baum was niet alleen het opwekken van de interesse voor cactussen bij Viereck en zijn zwager Sauer, maar vooral ook het vinden van een aantal nieuwe soorten: *Coryphantha vaupeliana*, *Mammillaria klissingiana* en *Mammillaria viereckii*.

Viereck vermeld later in zijn geschrift: "Wie ich Kakteensammler wurde" dat de gemeenschappelijke reizen met Baum en latere opdrachten uit Rostock hem tot cactusverzamelaar maakten. Dat Viereck nog vele nieuwe planten gevonden heeft, is algemeen bekend. Relatief onbekend bleef de eigenlijke initiator Hugo Baum uit Rostock, naar wie de Mammillariakenner Friedrich Bödeker in 1926 *M. baumii* vernoemde.

M. baumii is later door Werdermann en Buxbaum ondergebracht bij *Dolichothele*, een geslacht dat tegenwoordig weer tot het geslacht *Mammillaria* wordt gerekend.

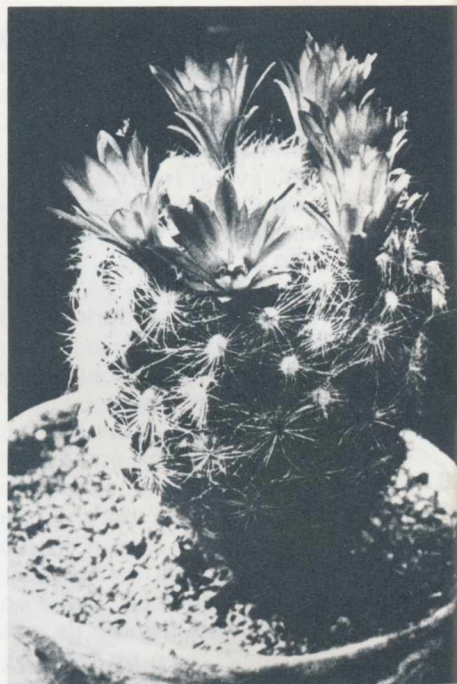
M. baumii bereikt maximaal een diameter van 6 cm en kan tot 8 cm hoog worden. De planten bezitten een waterig sap. Ze sprouiten meestal sterk,

Boer Duplessis en H. Baum (midden)
in het kamp van de Chitanda bij
Goudkopje, september 1899

Hugo Baum, december 1899

Mammillaria baumii, reproductie van de afbeelding
geplaatst bij de nieuwbeschrijving
van Bödeker (1926)

maar er zijn ook zeer veel enkelvoudige planten, die ook op latere leeftijd geen neiging tot spruiten vertonen. De tepels zijn glanzend groen. Alleen bij jonge planten zijn de axillen wollig. De 30-35 harige randdorens worden tot 1 cm lang en zijn wit. De 5 à 6 middendorens zijn even lang als de randdorens, maar wel iets steviger en bleekgeel van kleur. De bloemen verschijnen meestal in april, maar in de cultuur bij ons in Europa soms ook later. De buitenste bloembladeren zijn groengeel, terwijl de binnenste zwavelgeel zijn. De vruchten kunnen 1,5 cm lang worden, zijn dik ovaal en grijsgroen. De groeiplaats van deze mooie soort is nabij San Vicente, staat Tamaulipas, Mexico, waar ze groeit onder struikgewas. Een verwantschap met *M. surculosa* is niet uitgesloten, terwijl de gelijkenis met *M. beneckeii* en *M. camptotricha* slechts oppervlakkig is.

Als je het kweken in het bloed hebt

NICO VERMEULEN en WIM ALSEMGEEST

Het lijkt een vreemde combinatie: leden van de Werkgroep Succulentenbescherming (Wim Alsemgeest en Nico Vermeulen) onderuitgezakt in de fauteuils van een kweker die ook in importen handelt (Jan Hovens). "Kopje koffie?". "Ja graag, zonder suiker of melk". In het gesprek dat volgt blijft er niets over van de karikaturen van doortrapte handelaren en halfzachte natuurbeschermers. Het wordt een interessant gesprek, waarbij nieuwe ontwikkelingen in de cactusweek aan de orde komen.

Sinds het begin van de jaren '70 is in het Limburgse Lottum cactuskwekerij Hovens gevestigd. In 1959 was Jan Hovens verzot geraakt op cactussen. Eerst kweekte hij op de vensterbank, later in een kasje. Daarna kwam er een groter kasje. Het bekende verhaal.

Wat Jan Hovens onderscheidde was dat het kweken hem met de paplepel was ingegoten. Zijn vader was groentekweker. In de jaren '60 haalde Jan zijn vader over om er wat cactussen bij te gaan kweken. Jan Hovens (JH): "Als je het kweken in het bloed hebt, maakt het niet zoveel uit of je komkommers of cactussen kweekt".

Begin jaren '70 moest zijn vader met werken stoppen. Jan bouwde een grote cactuskas en twee jaar later gingen de eerste cactussen over de toonbank.

De nieuwe kwekerij rolde precies de gouden tijden binnen. De cactus'boom' barstte net los. Op de veiling kon je de planten niet aanslepen. De prijzen waren er zeer goed.

Na de 'boom' in de interesse volgde, voorspelbaar, ook een explosieve groei van het aanbod. De prijzen kelderden. De kwekers kwamen voor de keus te staan: stoppen, of juist enorm uitbreiden om met een lagere marge per plantje toch een boterham te verdienen. Jan Hovens koos een derde mogelijkheid: specialiseren. Hij had geen zin in de massaweek. De goede relatie met de liefhebbers, die hij in de loop der jaren had opgebouwd, kwam nu goed van pas.

Liefhebbers heb je in soorten. De (gelukkig) grootste groep heeft er plezier in om planten te kweken en goed te verzorgen. Zij genieten van de schoonheid ervan. Helaas is er ook een andere groep: de statuszoekers. Zij vinden planten alleen mooi voor zover een ander ze niet heeft. Speciaal voor deze groep worden de natuurlijke groeiplaatsen van zeldzaamheden leeggespit.

Werkgroep Succulentenbescherming (WSB) wil de plundering een halt toevoeren en roept kwekers en organisatoren van beurzen daarom op om de verkoop van importen te (laten) stoppen. Jan Hovens verkoopt nog steeds materiaal uit de natuur. Wij vroegen hem: waarom?

JH: "Handelaren bieden import aan. De planten zijn dan al gerooid. Wanneer ik niet op het aanbod inga, gaan de planten naar de concurrent. Van idealisme kunnen we niet leven. Zolang mijn klanten importen willen, moet ik ze kunnen leveren, anders raak ik die klanten kwijt. Ik ben gestopt met importen uit Mexico, maar dat heeft me wel, vooral Duitse, klanten gekost".

NV: "Maar stoppen met de verkoop van importen zou toch ook een hoop goodwill opleveren bij een groot deel van de echte liefhebbers?"

JH: "Daar moet je je niet op verkijken. Een belangrijke groep afnemers eist standplaatsmateriaal, omdat dat 'Artrein' (soortecht) is. Nu verkoop ik

steeds meer planten die in Tenerife zijn gekweekt. En als je dan een klant verliest die al 5 jaar bij je kwam, omdat hij vindt dat je geen 'Artrein' materiaal aanbiedt, dan zit mij dat heel hoog''.

WA: "Maar van importen weet je toch ook niet waar ze vandaan komen? Die planten zijn voor studie toch waardeloos?"

JH: "Daar gaat het vaak niet om. Het gaat vaak niet om van die studiebollebozen, maar om mensen die planten willen die een ander niet heeft. Dat geldt overigens vooral voor een deel van de Duitse klanten. Voor Nederland ligt het anders. Hier wordt onder de gevorderden meer papier verzameld dan planten...ha...ha''.

NV: "Treedt er geen kentering op van het verzamelen van importen naar het mooi kweken van planten?"

JH: "Nee, het zijn juist de leuke liefhebbers, die voor de aardigheid planten kweken, die nu door de hogere energiekosten afhaken. Zelf ben ik niet zo'n 'verzamelaar'. Ik loop niet warm voor zeldzaamheden. Mij interesseert het uiterlijk van de planten en vooral: de kweekwijze. Wat mij de grootste stimulans geeft om door te gaan is het leren kennen van het onbekende planteleven en om op basis van die kennis met planten te werken''.

Dat brengt het gesprek op het andere gezicht van kwekerij Hovens. Jan Hovens streeft ernaar om zoveel mogelijk (vooral Zuid Amerikaanse) soorten gekweekt te kunnen leveren. Dat zal de verstokte verzamelaars van 'Artrein Standort' materiaal niet van de importen afhouden. Maar de beginner, die veelal grote planten wil en daardoor vaak ongemerkt met importen opgezadeld raakte, zal nu eerder gekweekte planten kopen. Door de snelle vooruitgang in de commerciële kweekmethoden is het nu mogelijk om gekweekte planten te leveren tegen **een derde** van de prijs van importen. JH: "En die gekweekte planten zijn absoluut niet te onderscheiden van importen''.

De afgelopen jaren hebben zich revolutionaire ontwikkelingen in de cactuskweek voltrokken, die binnen de liefhebberij niet algemeen bekend zijn. Eén daarvan is de kweek in (sub)tropische gebieden, zoals Tenerife. Van kwekerijen daar betreft Jan Hovens jaarlijks verscheidene containers vol planten.

JH: "Planten die daar gekweekt worden blijven mooi gedrongen van vorm omdat de ultraviolette straling er heel hoog is. Daarbij kunnen de planten er het hele jaar doorgroeien in een tempo... daar sta je perplex van. Onnatuurlijk? Helemaal niet. In Brazilië kun je, aan de hand van de uitzaai, jaargroep voor jaargroep herkennen en dan zie je dat *Melocactussen* na 2 ½ tot 3 jaar cephalium gaan vormen. Dat komt ongeveer overeen met de kweek op Tenerife. Hier in Nederland kennen we een groeiseizoen van 5 tot 6 maanden met daarbij een start- en een afbouwperiode. Tijdens de winterrust sterven veel wortels af, zodat het ook weer een tijd duurt eer de planten goed aan de groei zijn. Wanneer je het groeitempo er het hele jaar in kunt houden dan gaat het ontzettend veel sneller''.

Maar je moet natuurlijk wel weten hoe het moet en je moet er eerst achter zien te komen welke soorten welke speciale nukken hebben. Het kweken van *Discocactussen* vormde lange tijd een probleem.

JH: "Een van de kwekers op Tenerife had zo'n 50 *Discocactussen* die enorm veel zaad leverden. Hij zaaide het meteen uit. De helft kiemde al helemaal niet. Hij wist niet dat *Discocactus*zaad eerst een jaar moet liggen. Toen ik er kwam, stonden er 30.000 zaailingen, die net verspeed waren. Drie maanden later was er bijna niet een meer over; allemaal weggesmeuld. De clou is dat de zaailingen van *Discocactus* geen groeiremming verdragen, zoals die bij verspenen optreedt. We denken dat we dat nu hebben ondervan-

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: H. Koningsveld, Verl. Emmastraat 34, 6673 XD Andelst. Tel.: 08880 - 1623.

Vice-voorzitter: M.M.M. Jamin, Jan Oomsstraat 6, 5324 BB Ammerzoden. Tel.: 04199 - 3856.

Secretaris: P. Melis, Korenbloemstraat 13, 5409 AX Odiliapeel. Tel.: 04132 - 72911.

2e Secretaris: F. van Leeuwen, Romer 6, 5971 PD Grubbenvorst. Tel.: 077-822316.

Penningmeester: J. Vrenken, Elandstraat 1, 5408 XC Volkel. Tel.: 04132-72917. Giro-rek.: 680596 t.n.v. Succulenta te Volkel, resp. bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Volkel. Voor België: rek.nr. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodiens t.n.v. Succulenta te Volkel.

Alg. Bestuurslid: Mevr. B. Stortenbeek, Beatrixlaan 1a, 6721 EH Bennekom. Tel.: 08389-17088.

Alg. Bestuurslid: F. Maessen, Kempke 3, 6075 AN Herkenbosch.

LEDENADMINISTRATIE

Administrateur: Fr. van Leeuwen, Postbus 2706, 5902 MA Venlo. Inlichtingen over en aanmelding van lidmaatschap, tevens propagandafolders. Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-, voor leden in België Bfrs. 625 en voor leden elders wonende f 45,-. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs. 135.

MAANDBLAD

Hoofdredacteur: C.A.L. Bercht, Maurits Hof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.

1e Redacteur: Th.M.W. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.

Foto-redacteur: F.K.A. Noltee, Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht. Tel.: 078-124200.

Rubrieksmedewerkers: H. en R. van Donkelaar, A. Pullen, H. Ruinaard, A. v. Uijen, H. van Wortel, B. Zonneveld.

Verenigingsnieuws: P. Melis. Sluitedatum 15e van de maand vóór het verschijnen.

Vraag en Aanbod en Advertenties: Fr. van Leeuwen, Postbus 2706, 5902 MA Venlo. Sluitedatum: 15e van de maand vóór het verschijnen.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN

Buiningfonds: M.M.M. Jamin, Jan Oomsstraat 6, 5324 BB Ammerzoden.

Bibliotheek: J. Magnin, Ooievaarstraat 13, 3291 XK Strijen. Catalogus f 1,50 te bestellen op girorek. 1345616 t.n.v. J. Magnin.

Clichéfond: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Diatheek: H.M.S. Mevissen, Dinantstraat 13, 4826 LH Breda. Tel.: 076-875076. "Catalogus in het febr. nummer".

Ruilen zonder Huilen: H. Leusink, Griffweg 15, 6745 XD Ede. De Klomp. Tel.: 08387-1794.

UITGAVEN BUININGFONDS

1. Het boek **Discocactus** door A.F.H. Buining

Omvat 224 pag., 60 kleurfoto's, 84 zwart/wit foto's, 33 tekeningen, 6 landkaarten en twee determinersleutels. Nog slechts voorradig in de Duitse en Engelse versie. Prijs f 30,- incl. verzendkosten.

2. Het boek **Wat betekent die naam**

Formaat 15,5 x 21,5 cm, 164 pagina's. Prijs per exemplaar f 12,50 + f 3,- verzendkosten.

Bestelling kan geschieden door storting of overschrijving van het bedrag op girorekening 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds te Ammerzoden onder vermelding van het gewenste artikel.

VERKOOP VERENIGINGSARTIKELN

002 Bewaarbanden voor Uw tijdschriften. (Een jaargang per band). Prijs f 16,- per stuk. (Bij 10 of meer stuks f 13,- per stuk).

003 Verenigingsspeld in broche-vorm,

004 Verenigingsspeld als steekspeld. Prijs f 4,- per stuk. (Bij 20 of meer stuks f 3,50 per stuk).

005 Affiche in vier-kleuren-druk voor veel doeleinden bruikbaar. Mag door de afdelingen doorverkocht worden voor f 2,50/stuk. Prijs f 1,- per stuk. (In verband met de hoge kosten van verzending en verpakking is de prijs dan ook exclusief).

006 Ansichtkaarten per set van 10 met afbeeldingen van succulenten. Prijs f 2,50. (Bij 10 sets of meer f 2,- per set). Mogen door de afdelingen doorverkocht worden.

Bestelling kan geschieden door storting of overschrijving van het totaal bedrag op girorek. 3742400 van Succulenta afd. Verkoop, Beatrixlaan 1a, 6721 EH Bennekom.

U kunt volstaan met het vermelden van het aantal en de artikelnummers.

Eventuele informatie wordt U gaarne verstrekt door Trix Stortenbeek, tel. 08389-17088.

N.B. Alle artikelen kunnen tegen vermelde gereduceerde prijzen ook afgehaald worden.

AFDELINGSNIEUWS

Afd. Achterhoek:

19 juni : Lezing door een gastspreker in restaurant "Den Helder", Mr. ten Houtenlaan 4, Winterswijk. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Brabant-België:

28 juni : Uitstapje met de eigen auto naar de kassen van de eigen leden.

Afd. Dordrecht:

2 juli : Buitenvergdering.

6 aug. : Leden vragen en vertellen over planten in zaal "De Rank", Dubbelsteijnlaan 70, Dordrecht. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Eindhoven:

7 juli : Een nog onbekende spreker houdt een lezing

4 aug. : Dia's van eigen leden.

Gemeenschapshuis "De Schalm", O.L. Vrouwendijk 31, Veldhoven. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Gorinchem-Den Bosch:

14 juli : Entdemonstraties door Dhr. van Donkelaar in café "Het Centrum", tegenover de kerk in Ammerzoden. Aanvang 20.00 uur.

9 aug. : Kasbezoek bij de fam. van Donkelaar in Werkendam.

Afd. Groningen:

19 juni : Dia-avond met als onderwerp: "Herkenning van de geslachten". Bovenzaal van de Hortus te Haren. Aanvang 19.30 uur.

Afd. Gouda

19 juni : Lezing van dhr. Vogel over de Hortus van de V.U. te Amsterdam in "Het Brandpunt", Turfmarkt 58, Gouda. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Hoogeveen:

2 juli : Bijeenkomst.

6 aug. : Bijeenkomst in hotel Muller, Paltz 7, Beilen. Aanvang: 19.30 uur

Afd. Rijn- en Delfland:

26 juni : Praktijkavond en ruilen.

24 juli : Excursie in het Westland.

Sporthal "Zuidhaghe", Melis Stokelaan 1201, Den Haag. Aanvang 19.45 uur.

Afd. IJsselstreek:

20 juni : Ruilavond en kasbezoek bij de fam. v.d. Waal in Lochem.

NIEUWNIEUW

cactuskwekerij

J. FOKKER

Haarpad 38, Vleuten

*Duizenden cactussen
wachten op U.*

Geopend: alleen op zaterdag
van 10 tot 17 uur.

9e INTERNATIONALE CACTUSSEN- EN VETPLANTENMARKT NIJMEGEN

Op zaterdag 6 september zal de "Gouden afd. Nijmegen" van Succulenta voor de 9e maal haar jaarlijkse internationale cactussen- en succulentenmarkt houden. Dit zal plaatsvinden in de zalen van het Kolpinghuis, voor de meesten inmiddels zeer bekend, in het hartje van Nijmegen. De zaal is zoals altijd om \pm 8.15 uur open voor liefhebbers die gereserveerd hebben en voor bezoekers om \pm 9.30 uur. De markt duurt tot \pm 16.30 uur.

Consumpties en warme hapjes zijn in de zaal verkrijgbaar. Om verzekerd te zijn van de benodigde ruimte, verzoeken wij U even een kaartje te sturen naar J. Reynen met uw naam, uw adres en het aantal meters dat U denkt nodig te hebben (maximaal 5 m.) erop. Men kan vanaf heden tot en met 1 september schriftelijk bestellen en daarna nog telefonisch 's avonds na 6 uur tot 4 september 's avonds 24.00 uur op onderstaand telefoonnummer.

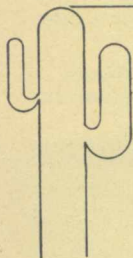
Daar wij als afdeling dit jaar onze 50e verjaardag vieren, wat nogal kostbaar is, hebben wij ons als marktcommissie veroorloofd de prijs per strekkende meter op f 4,50 stellen. Voor beroepskwekers op aanvraag. Wij hopen dat dit geen hindernis zal zijn voor de vele liefhebbers die ieder jaar weer onze zaal tot barstens toe vullen met vele kleine en grote planten, zodat onze bezoekers er weer met volle teugen van kunnen genieten. We hopen ook dat iedereen weer tevreden zal zijn en wij ons terecht op een prachtige dag kunnen verheugen.

Tenslotte hopen wij, ook namens onze "Gouden afdeling", dat we U allen weer zullen mogen begroeten op onze 9e internationale cactussen- en vetplantenmarkt in Nijmegen en zeggen U: "Tot ziens aldaar".

Namens de marktcommissie, Jan Reynen.

J.M. Reynen, de Chamillylaan 33, 5361 LH Grave, tel. 08860-71932

C.M. Thijsen, Marter-revier 35, 5431 KE Cuyk, tel. 08850-21604.

'HOVENS cactuskwekerij

Markt 10 5973 NR LOTTUM TEL. 04763-1693

speciale kwekerij voor hobbyisten & verzamelaars

Geopend: van dinsdag t/m zaterdag
van 9.00 tot 12.00 en van
13.00 tot 18.00 uur.

Ook verzenden is nu mogelijk!

Regelmatig aanvulling van interessante nieuwigheden. Groot aanbod van zeldzame Braziliaanse soorten.

Permanente tentoonstelling grafische werken van Carla. Een geïllustreerde plantenlijst wordt U toegestuurd na overmaking van f 5,- op giro 2999178.

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig. Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkaktus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUR & BOEK Bankastr. 10
2585 EN 's-Gravenhage
tel. 070-646277

karlheinz uhlig - kakteen

053 KERNEN i.R. (Rommelshausen)
W.-Duitsland LILIENSTR. 5

Aanvulling op onze plantenlijst:

	DM	DM
Echinocereus pamanesiorum	4,-	5,-
schwarzii	6,-	7,-
Lobivia sp.n.L 154 A	5,-	6,-
rubescens	8,-	10,00
Mammillaria picta var.	5,-	
johnstonii	14,-	
fraileana	10,-	12,-
Parodia tredicimcostata	7,-	8,-
Roseocactus lloydii	10,-	
Sulcorebutia muschii	10,-	12,-

SUCCULENTENTUIN

FAM. VAN DONKELAAR

ZAAISEL MISLUKT?

Het kan nog. Wij hebben nog voldoende zaden. Vraag onze gratis prijslijst.

SUCCULENTENTUIN FAM. VAN DONKELAAR,

Postus 15, Laantje 1,
4250 DA Werkendam

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het augustus-nummer moeten vóór 15 juli bij de heer **Fr. van Leeuwen, Romer 6, 5971 PD Grubbenvorst** zijn. Leden van Succulenta mogen per jaar éénmaal gratis een advertentie zetten in deze rubriek. Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Gevraagd: Grootsoortige Opuntiaschijven of planten. J. Speycken, Maasstr. 12, 5871 AV Broekhuizen. 04763-1762.

Gevraagd: Baco murkas Solariens LT 68 of LT 612, of kasdelen van bestaande LT 68. J. Alma, Fuchsiastraat 129, 2565 PP Den Haag. 070-685690.

EVENEMENTEN

- 21 juni : Plantenbeurs afd. Dordrecht. Info in het aprilnummer of tel. 078-311191 en 078-147931
- 22 juni : Contactdag liefhebbers van Asclepiadaceae. Info in het aprilnummer.
- 28 juni : Ruilbeurs afd. Amsterdam. Info in het aprilnummer.
- 28 juni : Eerste opendag VU Hortus Amsterdam. Info in het meinummer.
- 28-29 juni : Tentoonstelling van de Belgische ver. "Cactussen en Vetplanten". Info in het aprilnummer.
- 26 juli : Tweede open dag VU Hortus Amsterdam. Info in het meinummer.
- 23 augustus : Cactusbeurs van de afd. West-Brabant in café-rest. "De Linden" te Etten-Leur. Deelname is gratis.
- 30 augustus : Cactusbeurs afd. IJsselstreek. Info in het meinummer.
- 30 augustus : Derde open dag VU Amsterdam. Info in het meinummer.
- 6 september : Cactusbeurs van de afd. Nijmegen. Info in het juni/julnummer.
- 20, 21 september : Twintigste E.L.K. te Houthalen. Info in het aprilnummer.
- 20, 21 september : Hortusdagen te Haren in Groningen
- 27 september : Vierde open dag VU Amsterdam. Info in het meinummer.
- 4 oktober : Ruil- en Verkoopbeurs van het Noorden. Info in het meinummer.

Bijzondere botanische planten, speciaal **cactussen en andere Succulenten.**

KWEKERIJ PIETERS, Hamweg 6, 9623 PB Lageland (tussen Groningen en Slochteren). Tel.: 05981-204.

Geopend: van ma. t/m za.

Te koop: Complete C.V.-installatie, gebruikt om een cactuskas van 4 x 5 meter mee te verwarmen. Prijs f 600,-. Diverse boeken over cactussen/succulenten, o.a. Das Kakteenlexikon, Kakteen von A/Z. Succulenta 1974 t/m 1985. Grondverwarmingkabel met thermostaat. H. v. Wortel, Vosstr. 18, 6964 BA Hall. 05756-3785.

Te koop: gemengde verzameling mooie, gezonde en hard gekweekte cactussen. Meer dan 400 van bloeibaar formaat. Alles op lava gekweekt. Het zijn hoofdzakelijk soorten uit Mexico en U.S.A., met volledige adm. (levensloop). Bij voorkeur alles in één koop. N. Vermeulen, Bakkersgilde 23, 3994 BC Houten. 03403-71106.

Te koop: ± 800 cactussen voor f 1200,-; ± 300 vetplanten voor f 250,-. Alles in één koop f 1400,-. J. Bouwhuis, St. Jozefplein 12, 8021 WL Zwolle. Tel. na 18.00 uur, 038-536537.

CACTUSSEN - SUCCULENTEN KWEKERIJ

A.N. BULTHUIS

3945 BC Cothen - Groenewoudseweg 14
tel. 03436 - 1267

Geopend maandag - zaterdag

VAN DER AUWERA

Tuincenter
150 Reetse steenweg
2630 Aartselaar (België)
Tel.: 3 888 88 16

Phyllo's, Echeveria's, Asclepiadaceae
Plantenverkoop en bezoek verzameling Pier-
straat 97, 2838 Reet (op 500 m van tuincenter)

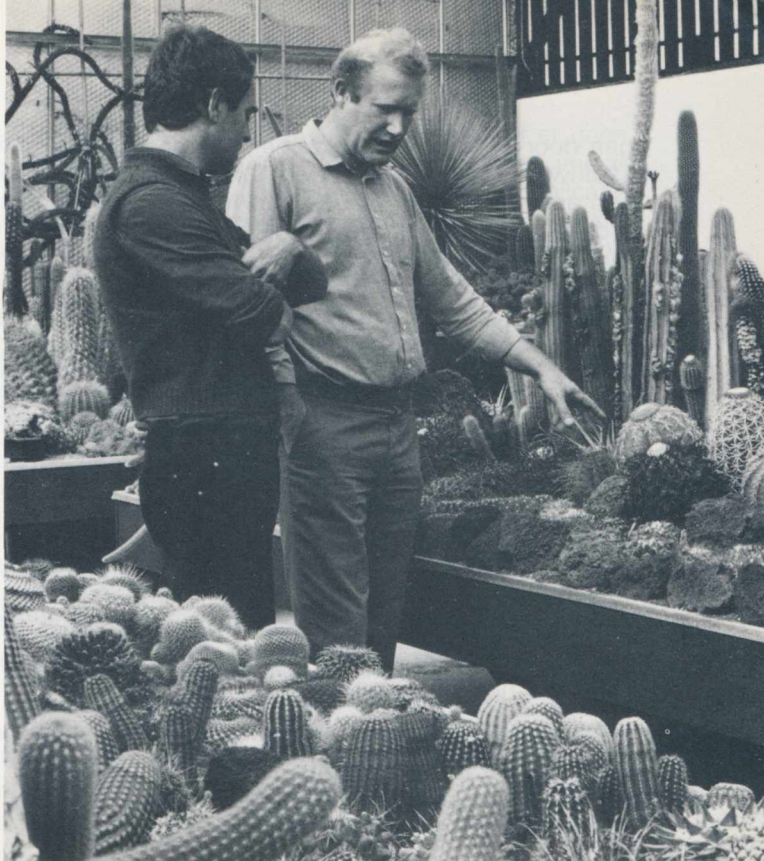
In de maanden juli-augustus, elke zaterdag rondleiding door onze collectie.

SUCCULENTENTUIN

FAM. VAN DONKELAAR

Postus 15, Laantje 1,
4250 DA Werkendam

Foto's:
N. Vermeulen

boven: Hovens en co-auteur in de privé-collectie
onder: Hovens in zijn zaaiafdeling

gen door op steenwol te zaaien. Verspenen doen we dan mét een blokje steenwol om de wortels. Dan kunnen ze zonder meer doorgroeien''. Een andere, tamelijk nieuwe ontwikkeling is de substraatcultuur. De planten groeien in steenwol, lava of gebakken kleikorrels. Het zijn neutrale substraten die alleen de wortels houvast geven en vocht kunnen opnemen. Ze bevatten geen voeding. Deze wordt aan het gietwater toegevoegd. Het gaat daarbij niet om gewone plantennest, die alleen de drie hoofdstoffen bevat, maar om een volledige voeding waarin ook alle nodige sporenelementen zitten. Speciaal voor de tuinbouw is Nutriflora-t ontwikkeld. Het is goedkoop en vormt (samen met kalksalpeter) een volledige voedingsoplossing die ook door liefhebbers eenvoudig kan worden toegepast*.

In de zaailafdeling van kwekerij Hovens staan tienduizenden zaailingen op steenwol. Binnenkort gaan onder andere 6000 zaailingen van Discocactus naar Tenerife en hebben dan aan het eind van het jaar een verkoopbare omvang bereikt. Problemen verwacht Jan Hovens nu niet meer: ''Nu we weten hoe het moet, kweken we een Disco net zo gemakkelijk als een *Gymnocalcium*. Of we ermee doorgaan hangt alleen nog af van de vraag''. De vraag bepaalt ook of de importhandel doorgaat. Want het kweken zit Jan Hovens weliswaar in het bloed; het bloed van de handelaar Hovens kruipt waar het niet gaan kan.

* Zelf ben ik bijzonder enthousiast over substraatcultuur op lava. Sinds enkele jaren experimenteer ik met lavakorrels van verschillende grootte in combinatie met Nutriflora-t en kalksalpeter. Lavakorrels van ± 5 mm doorsnede, die zijn behandeld met zuur zodat de pH tussen 6 en 7 komt te liggen en waar het stof uit is gespoeld, bevallen mij het best. Voor meer informatie zie de artikelen van Hans van Wortel in Succulenta 1982 nrs. 3, 4, 11 en 12; 1985 nr. 1.

Bakkersgilde 23, 3994 BC Houten

*
* *

Agavenproblemen op de Bovenwindse Eilanden der Kleine Antillen (I)

P. WAGENAAR HUMMELINCK

Virgin Islands (*Agave missionum*) - Anguilla & St. Martin (*A. scheuermaniana*) - St. Barts (*A. karatto?*) - Saba (*A. karatto?*) - St. Eustatius (*A. van grolae = karatto*) - St. Kitts (*A. karatto*) - Barbuda & Antigua (*A. obducta = karatto*) - La Désirade & Marie-Galante (*A. dussiana*) - Martinique (*A. caribaeicola*) - Grenada (*A. grenadina*) - Barbados (*A. barbadensis*) - *A. sisalana* - *A. angustifolia* var. *marginata*.

Na het bestuderen van agavenmateriaal dat in 1930 en 1936 op de Bovenwindse Eilanden was verzameld, veronderstelde ik dat de 'Pieta di trankeer' van Curaçao, Aruba en Bonaire (Fig. 3) niet tot de inheemse flora van deze eilanden behoorde, maar van St. Eustatius of St. Kitts afkomstig zou zijn. Het geringe aantal eigen waarnemingen waarover toen slechts kon worden beschikt, was aanleiding tot het verzamelen van wat meer gegevens over de Bovenwindse agaven waaraan dit vermoeden kon worden getoetst en waarmee ook nog de waarde van enkele andere soorten van Trelease kon worden beoordeeld.

Tijdens het samenstellen van deze publicatie heb ik mij dikwijls afgevraagd of het wel juist was zóveel tijd te besteden aan de uitwerking van deze nieuwe gegevens, omdat deze wederom betrekking hebben op t  weinig materiaal, dat werd bijeengebracht door een zoöloog, die deze planten aanvankelijk ging verzamelen, omdat hij méér dan de meeste botanici op een conser-

veren met vloeistof was ingesteld. Maar ook al is het duidelijk dat er geen agavenproblemen door een oppervlakkige bestudering van terloops verzameld materiaal kunnen worden opgelost, toch hoop ik dat deze publicatie wél zal kunnen bijdragen tot het verkrijgen van een beter inzicht in de verwarrende zaken die William Trelease (1857-1945) in zijn, door mij nog steeds bewonderde monografie over **Agave in the West Indies** (1913), beter bespreekbaar heeft gemaakt.

Trelease was zich terdege bewust van de betrekkelijke waarde van de vele door hem benoemde soorten. Zijn species waren meestal gebaseerd op herbariummateriaal dat totaal onvoldoende was om een goed beeld te krijgen van planten, waarvan vele kenmerken onduidelijk zijn en die onderling ook nog aanmerkelijk kunnen verschillen. De vermeerdering is dikwijls vegetatief; van de invloed van milieu weten wij bijna niets en met bastaardering zal zeker rekening moeten worden gehouden. Ook dient men zich steeds voor ogen te houden dat agaven min of meer als cultuurplanten moeten worden beschouwd, in een landschap dat op de Kleine Antillen door de mens zodanig is beïnvloed, dat het thans welhaast onmogelijk is nog een plaats aan te wijzen waar de vegetatie als ongestoord kan worden beschouwd.

Daar Trelease grote waarde hechtte aan de bouw van de eindstekel - hoe veranderlijk en moeilijk te beschrijven deze ook was - is hieraan ook in deze verhandeling bijzondere aandacht besteed door het publiceren van enkele uitvoerige tabellen welke een indruk willen geven van de enorme wisseling in kenmerken waarmede wij rekening hebben te houden.

De lengte van de eindstekel - en dus ook de breedte aan de basis - is slechts exact te meten in die weinig voorkomende gevallen, waarin van een duidelijke grens tussen stekel en groen bladweefsel kan worden gesproken. Deze lengte werd als regel gemeten aan de zijkant: tussen de veelal aflopende rand en het midden, waar aan de rugzijde het verharde deel van de stekel het groene weefsel min of meer binnendringt.

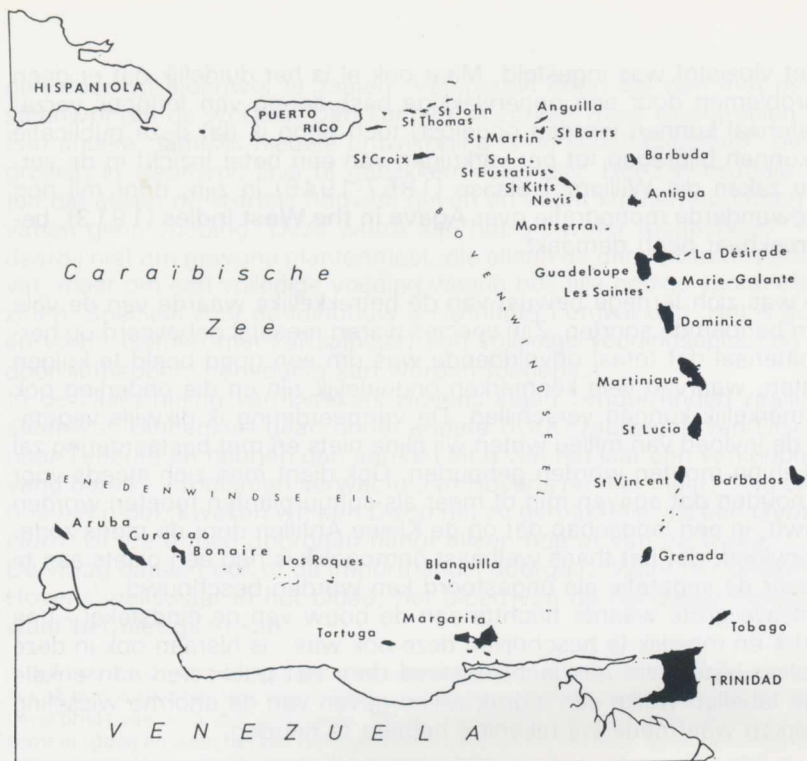
Omdat de bladvorm van belang bleek te zijn - en om tevens een indruk te krijgen van zijn variabiliteit - wordt een groot aantal omtrekken met doorsneden afgebeeld. Om deze te verkrijgen, werd het blad (in stukken gesneden) met de bovenzijde naar beneden, op een papier ondergrond gelegd, waarbij correcties werden aangebracht wanneer de bladstukken door het platdrukken waren gespleten.

De lengte van de schacht van de bloeiwijze werd gemeten vanaf het punt dat nog net door de langste rozetbladeren kan worden bereikt (de basis), tot aan de onderste duidelijke zijtak van de bloempluim.

De inplanting van de meeldraden beneden de keel werd bepaald door het meten van de afstand tussen het punt waar de bloemslippen samenkomen (de keel) en de plaats waar de helm draad de bloembuis verlaat (de oksel) - waarbij geen rekening werd gehouden met het feit, dat de meeldraden onder de binnenste kring bloemslippen meestal iets lager dan de andere staan ingeplant.

Het materiaal (bladtoppen, randstroken en zo mogelijk verse of afgevallen bloemen en vruchten) is met formaline geconserveerd en genummerd van 122 tot 190, in aansluiting op series van in 1936, 1938 en 1984 beschreven agaven welke zich - evenals deze - in het Herbarium van de Rijksuniversiteit Utrecht bevinden. Daar de bladeren reeds tijdens de bloei gaan verdrogen, is met hetzelfde verzamelnummer soms ook bladmateriaal aangeduid van een dichtbij staande, op het oog identieke, niet-bloeiende plant.

Volgens de indeling van Trelease (1913) behoren de inheemse agaven van de Bovenwindse Eilanden - van St. Croix tot en met Grenada (zie Fig. 1) - tot de **Caribaeae**: een groep van grote, geelbloemige agaven die vooral gekenmerkt zijn door het bezit van een ietwat plompe, enigszins scheve, soms stekelpuntige eindstekel, waarvan het onderste deel min of meer is verdikt en diep-gegroefd tussen de aldaar samenkomende bladranden ("Spine with stout involutely slit base, above this usually short and oblique", of, meer uit-

Figuur 1

Fig. 1. Als men de eilandenboog welke zich uitstrekt van Puerto Rico tot Trinidad en van daar tot en met Aruba, Kleine Antillen noemt en daarbij onderscheid maakt tussen Bovenwindse (d.w.z. boven de Oostpassaat gelegen) en Benedenwindse Eilanden, dan moet men er rekening mede houden dat deze namen voor velen een geheel andere inhoud hebben. In het Anglo-amerikaanse taalgebruik verstaat men onder Lesser Antilles veelal alléén de eilandengroep welke door de Britten Leeward Islands (= Virgin Islands, St. Kitts - Nevis & Anguilla, Montserrat en Antigua & Barbuda) wordt genoemd.

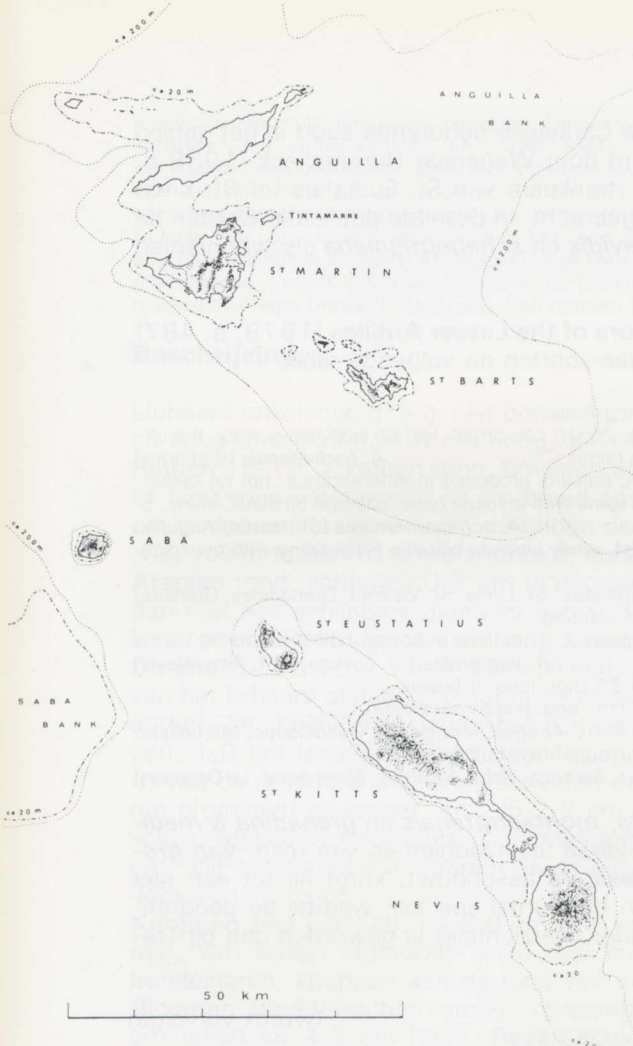
Fig. 2. De Bovenwindse Eilanden bestaan uit: (a) een fraaie boog van jong-vulkanische Kleine Antillen (van Saba tot en met Grenada) waarop geen of slechts zeer weinig kalksteen voorkomt, en (b) een veel kortere serie niet-vulkanische eilanden (Anguilla tot en met Marie-Galante) die geheel of grotendeels met kalksteen zijn bedekt. Anguilla, St. Martin en St. Barts liggen te zamen (evenals St. Eustatius, St. Kitts en Nevis) op een bank die minder dan 200 m onder het zeeoppervlak ligt; Saba daarentegen is geheel door diep water omgeven. St. Martin was met Anguilla, St. Kitts met Nevis en Antigua met Barbuda verbonden in een jong-geologische tijd, toen het zeeniveau enkele tientallen meters lager was dan thans en de Saba Bank een eiland van betekenis moet zijn geweest. Alleen op de hoogste toppen van Saba en St. Kitts-Nevis, boven de 800 m, vindt men regenbos, terwijl binnen de 600 m hoge kraterrand van St. Eustatius hoog-opgaand hout voorkomt. Op de meer noordelijk gelegen eilanden zijn alleen de hoogste heuvels op St. Martin en St. Barts behoorlijk begroeid. Een ijl plantendek hebben de nauwelijks 50 m hoge kalksteenterreinen van Anguilla, westelijk St. Martin en Tintamarre, alsmede tal van plaatsen waar de omstandigheden zodanig zijn, dat de vegetatie een uitgesproken xerofytisch karakter heeft verkregen.

Fig. 3. De vraag of Trelease's *Agave trankeera* op de Benedenwindse Eilanden van nature voorkomt, of dat het een verwilderde *Agave karatto* is van de Bovenwinden, was aanleiding tot het verzamelen van wat meer gegevens over Bovenwindse agaven. Van de hier afgebeelde 'pita di tranqué' van Aruba (no. 187) zijn de bladeren omstreeks 1,5 m lang; de op de schacht aflopende bloempluim bereikt een hoogte van bijna 8 m en is met bulbillen beladen.

voeriger, een "mostly short spine or mucro continued at base by thick hardened involutely slit leaf tissue which is papery-decurrent and usually deeply intruded dorsally into the parenchyma").

In het zuiden lijkt deze groep duidelijk begrensd door de Benedenwindse *Viviparae*, met een min of meer priemvormige eindstekel ("usually long and slender round-grooved or involute somewhat papery-decurrent spine").

In het noorden is er een minder scherpe grens met de *Antillanae* van de Grote Antillen, die een meer kegelvormige eindstekel bezitten ("long variously grooved often papery-decurrent spine").

Figuur 2

Voornameijk naar de vorm van de eindstekel onderscheidt Trelease bij de **Caribaeae** de volgende 15 species, waarvan elk - met uitzondering van **Agave Trankeera** - tot één Bovenwinds eiland of Bovenwindse eilandengroep is beperkt:

<i>A. Eggersiana</i> n.sp.	St. Thomas, St. Croix
<i>A. Scheuermaniana</i> n.sp.	Anguilla, St. Martin, ?St. Barts
<i>A. Van Grolae</i> n.sp.	St. Eustatius
<i>A. Karatto</i> Miller, 1768.....	St. Kitts
<i>A. nevidis</i> n.sp.....	Nevis
<i>A. obducta</i> n.sp.	Antigua, ?Barbuda
<i>A. montserratensis</i> n.sp.	Montserrat
<i>A. Dussiana</i> n.sp.....	Guadeloupe, ?La Désirade, ?Marie-Galante, ?Les Saintes
<i>A. medioxima</i> n.sp.	Dominica
<i>A. caribaeicola</i> n.sp.	Martinique
<i>A. unguiculata</i> n.sp.	St. Lucia
<i>A. ventum-versa</i> n.sp.	St. Vincent
<i>A. barbadensis</i> n.sp.....	Barbados
<i>A. grenadina</i> n.sp.....	Grenada
<i>A. Trankeera</i> n.sp.	Bonaire, Curaçao, Aruba

In een tabel waarin het voorkomen per eiland is aangegeven staat ?*A. Dussiana* ook nog vermeld voor St. Barts en 'St. François' (een plaatnaam op Guadeloupe).

Figuur 3

Om het voorkomen van een tot de Caribaeae behorende soort in het gebied van de Viviparae te verklaren werd door Wagenaar Hummelinck (1938 p. 26) het vermoeden geuit, dat *A. trankeera* van St. Eustatius (of St. Kitts) naar de Benedenwinden zou zijn gebracht. In dezelfde publicatie worden de species *trankeera*, *van grolae*, *nevidis* en *scheuermaniana* als synoniemen van *karatto* beschouwd.

Richard A. Howard geeft in zijn *Flora of the Lesser Antilles* (1979, p. 487) voor het bepalen van de Caribaeae-soorten de volgende tabel:

- Flowers abortive on maturity, not producing fruits.
- Leaves arching, heavy, to 2.5 m. long, 25-30 cm. broad; leaf tip with heavy apex, the ultimate tip pointed; bulblets produced on rachis *A. barbadensis* [Barbados]
 - Leaves erect or twisted, relatively thin; bulblets produced in inflorescence, not on rachis.
 - Leaves erect and arching, terminal spine with involute base, ultimate tip black, shiny, 5-7 mm. long *A. scheuermaniana* [St. Martin, Anguilla]
 - Leaves erect and twisting, blade flat, rarely involute below a black spine with conspicuous unguiculate base, 2 cm. long *A. caribaeicola* [Martinique, St. Lucia, St. Vincent, Grenadines, Grenada]
- Flowers producing fruit; bulbils present or wanting.
- Fruit short, oblong, 20-30 mm. long, ovary 2.5 cm. long in flower; bulbils produced *A. van grolae* [St. Eustatius, St. Kitts, Nevis]
 - Fruit oblong, 4-5 cm. long; ovary 30-35 mm. long in flower.
 - Fruit with distinctly stipitate base 1 cm. long; bulbils not known *A. dussiana* [St. Barts, Antigua, Montserrat, Guadeloupe, Martinique]
 - Fruit with short base, stalk 2-3 mm. long; freely bulbiferous *A. karatto* [Antigua, Barbuda, Saba, St. Kitts, Montserrat, La Désirade]

Doordat Howard *nevidis*, *obducta*, *montserratensis* en *grenadina* & *medi-oxima* & *unguiculata* & *ventum-versa* als synoniemen van resp. *van grolae*, *karatto*, *dussiana* en *caribaeicola* beschouwt, komt hij tot een niet onaantrekkelijke vermindering van het aantal species, waarbij de geografische verspreiding echter wel minder overzichtelijk is geworden dan bij Trelease's voorstelling van zaken.

Sweelincklaan 84, 3723 JH Bilthoven

(wordt vervolgd)

*
* * *

NIEUWBESCHRIJVING

Notocactus gibberulus Prestlé spec. nov.

K.H. PRESTLÉ

Caulis simplex applanato-rotundus valde et conspicue costatus opace chromeo-viridis 4-6 cm altus ac 8-10 cm diametro, radicibus fibrosis; **costis** 18-19 lateraliter rotundis supra applanatis, inter areolas tumide (mentiformiter) prominentibus 1 cm latis ac 0,3 cm altis, inter costarum tubercula tumida cum lana areolarum suggrisea instructis, vertice 1,5-1,8 cm diametenti nudo ac inermi 0,7-0,8 cm impresso; **areolis** rotundis suggriseis 0,2 cm diametro, in superiore parte lana suggrisea obtectis, ibi 0,3 cm diametentibus; **aculeis** omnibus flexibilibus mollibus non-pungentibus aliquid incompte a corpore in totas directiones patulis sed iuventute erectis, apice fuscis sed mox canescentibus, marginalibus 14 araneaeformibus accumbentibus curvatis tortisque 1 cm longis principio succineis mox canis, centralibus 4 longitudine crassitudineque a marginalibus distinctis, uno eorum praecipue longo (2,5-2,8 cm) semper deorsum vel in obliquum directo, ceteris 3 brevioribus ac tenuioribus 1,5-1,8 cm longis, omnibus valde canescentibus sed in statu iuvenili atro-rubiginosis; **gemmis** fortissimis ad 2 cm altis ac 1,5 cm diametro supra obtusis pyriformibus lana brunnea et saetis atro-brunneis instructis, ex verticis margine orientibus; **floribus** late infundibuliformibus chromeo-luteis metallice nitidis 6-7 cm diametro ac 4-5 cm altis, receptaculo viridi infundibuliformi infra 1,5 cm, supra 2,7 cm di-

ametro, receptaculo inter leviter carmineo, filamentis 0,8-1 cm longis supra albido-luteis infra subluteo-roseis, antheris valde citrinis, stylo fortissimo sed brevi, solum 1,6 cm longo ac 0,15 cm crasso, fasciculato albido-luteo basi incrassato et roseo stigmatibus 15 atro-carminis, petalis late lanceolatis 2,5 cm longis ac 0,6 cm latis acumine denticulatis, exterioribus aliquid minoribus infra lineamentis rubescentibus pictis ceterum chromeo-luteis metallice nitidis; **fructu** ovali cum pulpa molli viridi-olivaceo 1,3 cm alto ac 0,7 cm diametro lana brunnea ac saetis atro-brunneis obsito lateraliter et irregulariter se findenti; **seminibus** nigris 0,1 cm altis latisque pileiformibus. Crescit in regione Pedras-Altas, Rio Grande do Sul, Brasilia. Typus in Herbario universitatis regni Ultraieci, Hollandia, sub numero PR 313.

Beschrijving:

Lichaam enkelvoudig, afgeplat bolvormig, donker chroomgroen, fors, sterk en opvallend geribd, 4-6 cm hoog, 8-10 cm in doorsnede. Vezelwortels.

Ribben 18-19, zijkanten rond, bovenop afgeplat, tussen de areolen verdikt en kinvormig verhoogd, 1,0 cm breed en 0,3 cm hoog. Schedel 1,5-1,8 cm in doorsnede, dorenloos, de ribben deels bedekt met lichtgrijze areoolwol, vooral tussen de dikke knobbels; schedelpunt 0,7-0,8 cm verzonken.

Areolen rond, lichtgrijs, 0,2 cm in doorsnede, eerst met lichtgrijze wol en dan met een schijnbare diameter van 0,3 cm, later verkalend. De areolen liggen diep tussen de sterk verhoogde, kinvormige verdikkingen verzonken.

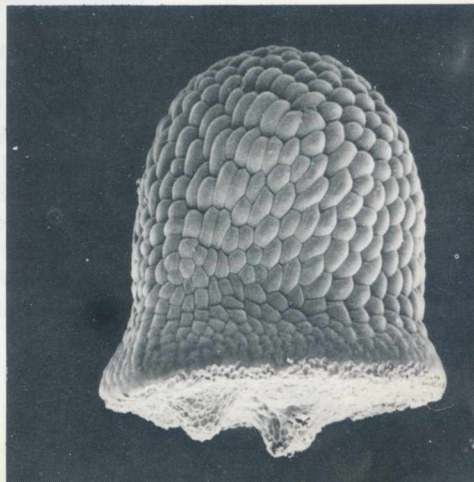
Dorens alle elastisch, zacht, niet stekend, enigszins warrig in alle richtingen van het lichaam afstaand, maar in de nieuwgroei naar boven gericht. Randdorens 14, spinvormig tegen het lichaam aanliggend, gedraaid en gebogen, 1,0 cm lang, eerst barnsteenkleurig, snel vergrijzend. Middendorens 4, van de randdorens te onderscheiden door lengte en dikte, 1 middendoren prominent en langer, tot 2,5-2,8 cm lang, altijd naar onder gericht of schuin afstaand, de andere 3 middendorens korter en zwakker, 1,5-1,8 cm; alle eerst donker roodbruin (in de nieuwgroei) later sterk vergrijsd met donkerbruine punt.

Knoppen zeer krachtig, tot 2,0 cm lang en 1,5 cm in doorsnede, peervormig, van boven afgerond, bezet met bruine areoolwol en donkerbruine borstelhaaren; knoppen aan de rand van de schedel stand.

Bloemen breed trechtervormig, chroomgeel-metaalachtig glanzend, 6-7 cm breed en 4-5 cm hoog. **Receptaculum** groen, trechtervormig toelopend, boven 2,7 cm breed, onder 1,5 cm breed, bloembodem enigszins karmijnrood.

Bloembladen breed lancetvormig, 2,5 cm lang en 0,6 cm breed, aan de punt getand, de buitenste bloembladen iets kleiner en aan de onderkant met roodachtige strepen. **Helmdraden** 0,8-1,0 cm lang, witgeel van boven, naar onder toe overgaand in geelrose; primaire helmdraden los

REM-opnamen van het zaad van *Notocactus gibberulus*
rechts 48x, links testa 480x. Opnamen: Dr. W. Glätzle

*Notocactus
gibberulus
species nova*

Foto's van
de schrijver

Bloemdoorsnede
van
*Notocactus
gibberulus*

van de stijl staand; secundaire helmraden tot 1,5 cm hoog in de bloemwand ingeplant; helmknoppen sterk citroengeel. **Stijl** zeer fors en kort, slechts 1,6 cm lang en 0,15 cm dik, gebundeld, witgeel, aan de voet verdikt en daar roserood. **Stempel** breed, zeer fors, 0,7 cm breed en 0,3 cm hoog, donker karmijnrood, 15 rechtopstaande stempellobben. De kleur van de stempel loopt 0,8 cm diep in het binnenste van de stamper door. De stempel wordt door de bovenste helmraden overdekt.

Vrucht ovaal, weekvlezig, olijfgroen, 1,3 cm lang en 0,7 cm breed, bezet met bruine areoolwol en donkerbruine borstelharen. De vrucht barst aan de zijkant onregelmatig open en valt uit elkaar bij het indrogen.

Zaad zwart, mutsvormig, 1 mm lang en breed.

Groeiplaats Pedras-Altas gebied, staat Rio Grande do Sul, Brazilië. De planten zijn in januari 1983 gevonden tijdens mijn reis door dit gebied te zamen met mijn reisvrienden F. Stockinger en A. Nilson. Het veldnummer is PR 313.

Holotype gedeponneerd in het Herbarium van de Rijksuniversiteit van Utrecht onder het nummer PR 313.

Een van de meest interessante planten die wij, F. Stockinger, A. Nilson en auteur dezes, tijdens onze tweede gemeenschappelijke tocht door de Braziliaanse staat Rio Grande do Sul in de zomer van 1983 (we zitten hier op het zuidelijk halfrond, dus de zomer daar valt in onze Europese winter) vonden, was *Notocactus gibberulus* PR 313.

Het vinden van deze species toont aan, dat de in de staat Rio Grande do Sul voorkomende soorten uit het geslacht *Notocactus*, ondergeslacht *Notocactus*, groep *Setacei* (Fric) een eigen ontwikkeling doorgemaakt hebben en niet identiek zijn met de in het kustgebied van Zuid-Uruguay voorkomende *N. concinnus* (Monv.) Berger. In vergelijking met de andere in Rio Grande do Sul voorkomende soorten uit de groep *Setacei*, zoals *N. concinnoides* nom. prov. HU 77/FS 196 en *N. eremiticus* Ritt. FR 1390 is *N. gibberulus* forser van uiterlijk, zowel het lichaam, de bedooring als de bloemen. *N. gibberulus* lijkt meer op de verder noordelijk groeiende soorten uit de groep *Uebelmannianae* Havl. Vele van de lichamelijke kenmerken van *N. crassigibbus* en *N. arachnites* treffen we ook bij *N. gibberulus* aan. Zaadmorfologisch gezien behoort *N. gibberulus* echter in de groep *Setacei*, hetgeen duidelijk valt op te maken uit de afgebeelde REM-foto's van de zaadkorrel en de zaadtesta.

Notocactus gibberulus, waarvan de soort aanduiding "bultig, met bulten" betekent, is zoals alle *Notocactus* goed op eigen wortel te kweken. Wel is mij gebleken dat deze soort het in een pot beter doet dan in de volle grond en een warme voet in de winter prettig vindt. Met een goed doorlaatbaar en mineraalrijk substraat en in de zomer maanden rijkelijk water alsmede een weinig kunstmest zijn het probleemloze planten.

Latijnse diagnose: J.A. Huijssoon

Vijverweg 12, 5461 AL Veghel

*
* *

Mesembryanthemaceae (LIII)

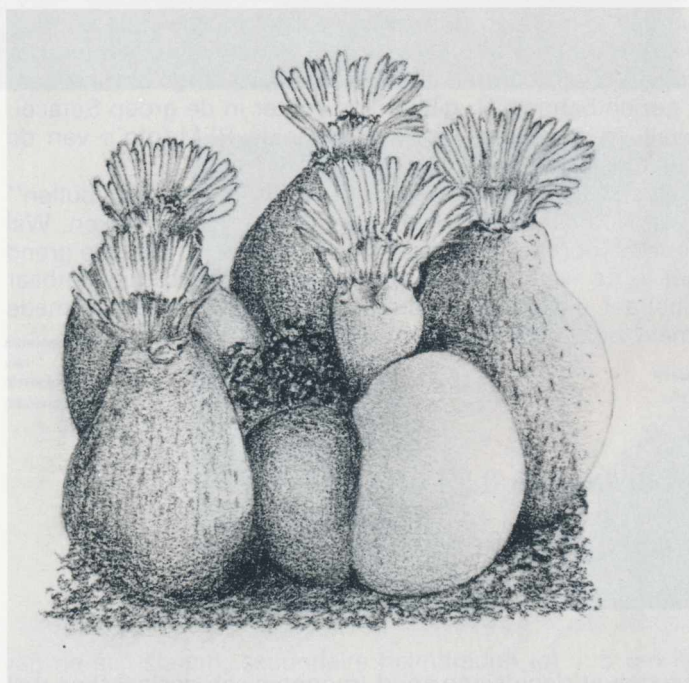
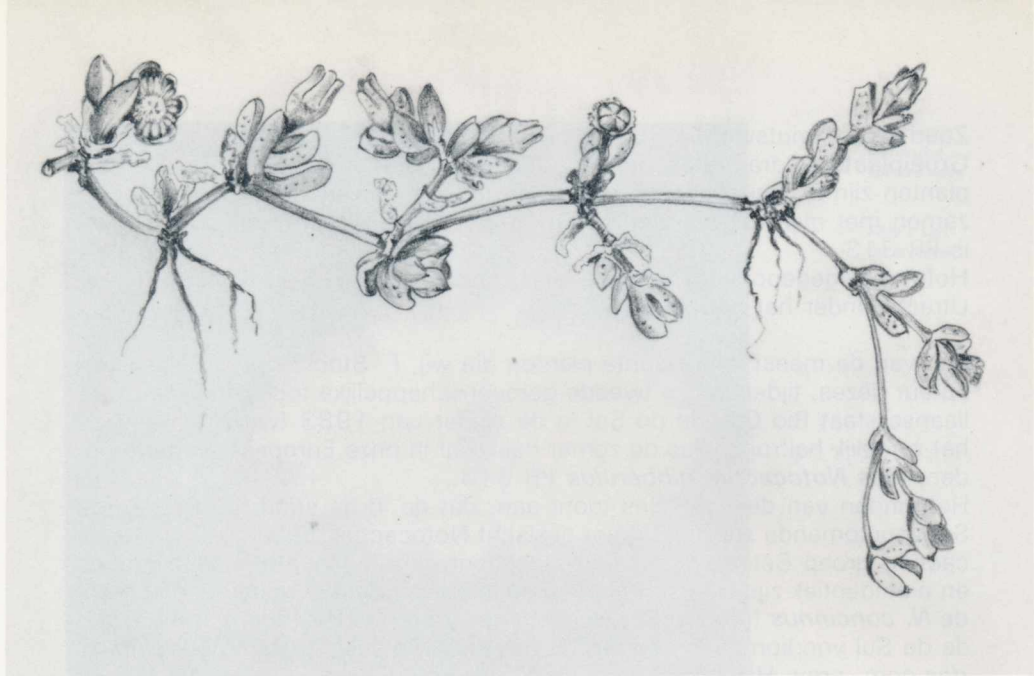
FRANS NOLTEE & ARIE DE GRAAF

81. **Mossia** N.E. Brown

(ter ere van Dr. Moss.)

Het geslacht *Mossia* omvat slechts één soort (monotypisch geslacht) en wel *Mossia intervallaris*. De soort aanduiding 'intervallaris' betekent 'met tussenruimten' en heeft betrekking op de - voor Mesem - ver uit elkaar liggende stengelknopen.

Het is een kruipend plantje dat, ook al door zijn groeiwijze, weinig aantrekkelijk te bieden heeft. Een bijzonderheid is dat het een nachtbloeiër is. De welhaast zittende, bleekgele, kleine bloempjes zijn solitair en verschijnen tussen de blaadjes. Deze in doorsnee driehoekige blaadjes zijn aan de basis samengegroeid.

boven: *Mossia intervallis*
naar een afbeelding in
Herre, The Genera of the
Mesembryanthemaceae

links: *Muiria hortenseae*
naar een afbeelding in
Schwantes, Flowering Stones
and Mid-day Flowers

tekeningen: A. de Graaf

Voor zover ons bekend is zijn er geen planten van het geslacht in cultuur en wordt er ook geen zaad van aangeboden.

Afgaande op de verschijningsvorm zal de cultuur overeenkomen met die van andere kruipende of struikvormige Mesems en derhalve geen moeilijkheden opleveren.

Het verspreidingsgebied is groot en bevindt zich in de Kaapprovincie en Transvaal.

82. **Muiria** N.E. Brown

(genoemd ter ere van Dr. John Muir)

In deze serie zijn al heel wat merkwaardige planten de revue gepasseerd en het geslacht *Muiria* behoort zeker tot de meest bijzondere. Niet alleen dat het uiterlijk afwijkt van alle andere planten uit de familie der Mesembryanthemaceae, doch ook het inwendige van de enige soort uit het geslacht, *M. hortenseae*, bevat voorzieningen die bij geen enkele andere Mesem voorkomen. Voorzieningen die de plant in staat stellen extreem droge perioden te overleven.

Het plantje dankt zijn naam aan wijlen Dr. John Muir, een onvermoeid verzamelaar van nieuwe planten, terwijl de soortnaam afgeleid is van de naam van zijn dochter, Hortense.

M. hortenseae heeft een bolvormig tot langwerpig kegelvormig uiterlijk; de planten bestaan uit twee, vrijwel geheel met elkaar vergroeide bladeren. De plantelichamen zijn vrij zacht en bezet met heel fijne haartjes, hetgeen de planten een fluweelachtig uiterlijk verleent. Zij kunnen tot hoogstens 5 cm hoog worden en vertakken zich aan de basis. Anders dan bij planten uit de nauwverwante *Gibbaeum*-groep, is er vrijwel geen spleet tussen de afzonderlijke bladeren te zien. De vergroeiing van de bladeren is zover doorgevoerd dat men slechts bij nauwkeurige inspectie van het plantelichaam een kleine, zeer smalle spleet ontdekt. Niet bovenop de plant, doch aan de zijkant. Bij meerkoppige exemplaren bevinden de spleten zich steeds naar de binnenzijde van de groep gekeerd. De afzonderlijke, maar samengegroeide bladeren, zijn dus ongelijk van grootte, zoals dat onder andere ook bij *Gibbaeum* het geval is.

Evenals bij *Conophytum* en *Lithops* worden de nieuwe bladparen binnenin de oude planten gevormd. De oude bladeren staan al hun vocht, al hun levenssappen, af aan de nieuw gevormde bladeren en worden volledig leeggezogen. Wat er overblijft van de oude bladeren is een bruinachtige, vliedunne huid die de jonge bladeren beschermt tegen volledige uitdroging gedurende het droge seizoen. Later, als de nieuwe bladparen bij de aanvang van de vegetatieperiode opzwellen, scheurt deze huid open en het restant ervan blijft daarna als een bruine, verfrommelde rand aan de basis van het plantelichaam achter.

Er is bij dit plantje nog een bijzonderheid die het onderscheidt van de andere Mesems en het daardoor een aparte plaats geeft in deze familie. Deze bijzonderheid houdt nauw verband met de steeds weer terugkerende worsteling om de droge tijd zonder schade te overbruggen. Tijdens de groeiperiode vormen de planten namelijk zeer grote, ronde cellen van 1-3 mm (idioblasten) die geheel gevuld zijn met een kleurloze, waterige substantie. In tegenstelling tot de idioblasten die in vele andere planten voorkomen, bevatten zij geen kristallen. De grote cellen bevinden zich in het weefsel, direct onder de opperhuid van de planten en de wand ervan bestaat uit een soort membraan. Via deze doorlatende celwand staan de cellen hun vocht af aan de nieuwgroei.

Muiria hortenseae is in de cultuur een zeer moeilijke plant. Uiterste voorzichtigheid bij het watergeven is geboden. Alleen maar gedurende de - korte - vegetatieperiode mag de plant water krijgen, verdeeld over slechts 14 dagen en wel uitsluitend via de onderkant van de pot. Men dient bovendien te wachten met watergeven totdat de oude bladeren volledig verdroogd zijn tot papierdunne vliezen aan de basis van de nieuwe bladeren.

In zijn vaderland bloeit *M. hortenseae* in december, dat is naar onze kalender

gerekend juni/juli. De groeitijd bij ons valt evenwel in de maanden juli tot september en het is heel moeilijk de plant in bloei te krijgen. Onmogelijk is het echter niet. De roze-witte bloemen komen niet uit de kleine spleet aan de zijkant van de plant, doch barsten uit de top. Ook dat is een unicum in de Mesem-groep! Het kleine verspreidingsgebied bevindt zich bij Springfontein in de Kleine Karroo, Kaapprovincie. De planten komen daar voor op een hoogte van 350-400 m; zij groeien tussen witachtige stenen en zij zijn daarvoor nauwelijks van hun omgeving te onderscheiden.

In hetzelfde gebied komt ook *Gibbaeum album* voor en door de nauwe verwantschap van *Muiria* en *Gibbaeum* is het niet te verwonderen dat tussen deze twee geslachten hybridisatie optreedt. Het resultaat van dit huwelijk is de natuur-hybride *Muirio-Gibbaeum muirioides*. De vorm van deze plant komt overeen met die van *G. album*, doch de opperhuid heeft de structuur van *M. hortenseae*.

Het zaad van de hybride levert bij uitzaaien slechts een enkel plantje op dat op *M.-G. muirioides* gelijkt. De overige zaailingen gelijken of op *Gibbaeum album*, of op *Muiria hortenseae*.

Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht
Finlandplein 5, 3344 AE Nieuwe Tonge

(wordt vervolgd)

* *
*

Aantekeningen bij *Discocactus lindaianus* (Diers et Esteves) (I)

PIERRE BRAUN en EDDIE ESTEVES PEREIRA

In 1974 ontdekte de tweede auteur deze interessante soort tijdens een verkenningstocht door het noordelijk deel van de Braziliaanse staat Goias. De planten worden niet al te groot en onderscheiden zich van andere *Disco*'s door de zeer krachtige, lichtgrijze tot witte bedoorning. Tot nu toe werden van deze soort vier verschillende, zeer kleine, populaties gevonden.

*Discocactus
lindaianus*
E 9

Foto: E. Esteves

Discocactus
species E1

Foto P. Braun

onder:

Discocactus
E9

Foto E. Esteves

De planten groeien op en tussen rotsblokken, steeds daar waar zich wat humus en zand verzameld heeft. Als directe begeleidingsplanten op de rotsen worden in principe alleen enkele terrestrische bromelia's aangetroffen. De groeiplaatsen liggen op een hoogte van ongeveer 1000 m hetgeen voor de oude centraalbraziliaanse landschol tamelijk hoog is.

Vergelijkingstabel van *Discocactus lindaianus* Diers et Esteves 1981, *D. diersianus* Esteves 1979, *D. goianus* Diers et Esteves en *D. cephaliaciculosus* Buining et Brederoo 1975; mede op basis van Diers & Esteves 1980 en Braun 1983.

	<i>lindaianus</i>	<i>diersianus</i>	<i>goianus</i>	<i>cephaliaciculosus</i>
Lichaam	enkel	enkel	spruitend	later spruitend
Diameter in cm	10-14(-17)	tot 25	tot 35	tot 26
Ribben	10-13	14-18	14-22	13-18
Areolen (in mm)				
- van elkaar	tot 35	tot 35	25-50	25-30
- lang	tot 9	10-12	5-12	tot 12
- breed	tot 6	tot 7	3-9	8-9
Doorns	wit tot grijsachtig	bruinzwart, zwart	zwart	hoornkleurig
Middendoorn	0-1	0-1	0-1	0-1
- lengte in mm	15-40	tot 40	—	tot 25
Randoorns	4-11	4-10	5-13	4-6
- lengte in mm	tot 50	tot 80	tot 70	tot 37
Cephalium				
- hoogte in mm	tot 55	tot 100	tot 20	tot 35
- diameter in mm	tot 30	tot 90	tot 65	tot 70
- borstels	tot 25 mm boven de wol uitstekend	tot 50 mm boven de wol uitstekend	tot 25 mm boven de wol uitstekend	doorns, tot 30 mm boven de wol uitstekend
Bloemknop	lichtgroen tot wit of roodachtig	lichtgroen tot wit of geel	lichtgroen tot wit of geel	wit tot geel
Bloem, lengte in mm	tot 80	50-60	40	40-100
- breedte in mm	tot 60	50-60	40	tot 32
Perianthbladeren	lineaal-lancetvormig	lineaalvormig	spits lineaal-lancetvormig	spits lancetvormig
- lengte in mm	35	30	20	17
- totaal	30-45	55-65	45-55	30
Nectarkamer				
lengte in mm	30	20	16	11
Haartjes die de nectarkamer afsluiten	nee	nee	nee	nee
Primaire meeldraden, lengte in mm	4-6	2,5	2-3	4
Bovenste meeldraden, lengte in mm	1-5	0,5	0,8-1	2,5
Helmknopje, lengte in mm	1,2	1,4-1,8	0,8-1,4	1,5
Stijl, lengte in mm	30-40	15-22	15-18	22
Stempel	reikend tot ongeveer halverwege de helmknopjes	reikend max. tot de voet van de primaire meeldraden	als diersianus	als lindaianus
Vrucht, lengte in mm	tot 40	tot 45	tot 37	zeer variabel
- breedte in mm	tot 13	7-8	tot 10	
- schubjes	zeer duidelijk	zeer spaarzaam	niet of zeer klein	niet
Zaad, lengte in mm	1,5-1,65	1,55-1,7	1,25-1,4	1,4-1,6
- breedte in mm	1,3-1,4	1,64	1,2-1,3	1,3-1,4
- totaal/vrucht	90-150	70-80	80-140	?
Vindplaats	N.O. Goias	Z. Goias	Z. Goias	N.O. Goias

Discocactus lindaianus werd voorzien van het veldnummer E9, maar zonder twijfel behoort ook *Discocactus spec.* E1 tot deze soort. *Discocactus* E1 komt ca. 50 km van E9 verwijderd voor en groeit in de nabijheid van een zeer mooie waterval.

De soort werd benoemd ter ere van de echtgenote van de tweede auteur,

Lindevalda Borges Pereira. Zij is het die op liefdevolle wijze de cactusverzameling verzorgt als haar man op reis is. De beschrijving van de species verscheen in 1981; uitstekende tekeningen van de onderscheidende plantedelen en een opname van een bloeiende plant op de groeiplaats begeleiden en verduidelijken de tekst.

De verwantschap met *D. cephaliaciculosus* Buin. & Bred. 1975 (Diers en Esteves 1981), een soort die op een afstand van enkele honderden kilometers voorkomt, is niet zo nauw als eerst gedacht werd. Daarbij spelen de voor *D. cephaliaciculosus* zo typische dorsen in het cephalium slechts een ondergeschikte rol, want dit kenmerk treedt ook bij verschillende andere species op. We hebben dit - alhoewel maar aan enkele planten - ook kunnen waarnemen bij *Discocactus HU 641* en *D. latispinus* (populatie HB 5). Eerder schijnt een verwantschap met de geografisch verder verwijderde soorten uit het zuidelijk deel van Goias aanwezig te zijn. Hierbij moet *D. lindaianus* in elk geval als zelfstandige soort beschouwd worden, ongeacht of men *D. diersianus* Esteves 1979 en *D. goianus* Diers et Esteves 1980 al dan niet als twee aparte soorten wil zien. Vergelijkingen tussen de soorten kan men maken aan de hand van de gegevens vermeld in de tabel.

Hauptstrasse 83, D5020 Frechen 1, BRD

(slot volgt)

* *
*

Sukkelen in succulenten

P.P. VAN DE PUYL

Eerste week maart 1986

Vrij drukke week gehad, maar zaterdag was er in Den Helder weer een bijeenkomst van de afdeling en die mis ik niet graag. Het was er niet zo druk, wel gezellig. Eerst was er een quiz over de inhoud van Succulenta van 1985 die ik nog won ook. Daarna vertoonden leden dia's van eigen planten en werd erover gesproken. Je leert zo enorm veel dingen over allerlei planten en je leert ook je "sukkelende" medeleden kennen, want allemaal zitten we met vragen en problemen. Dat laatste maakt de hobby juist zo leuk, vind ik.

Ik raad iedereen aan om zo'n bijeenkomst eens bij te wonen; natuurlijk is het niet elke keer even interessant voor iedereen, maar dat is niet te vermijden.

Tweede week maart 1986

Ik zie iets vreemds bij *Pilosocereus bradei*, het lijkt wel of er met paarse inkt over is geknoeid! De drie plantjes ieder apart verpot, toen bleek dat ze ook maar heel weinig wortels hadden, terwijl ze tot nu toe erg goed gegroeid waren; ik ben bang dat ze in de "succulentenhemel" terecht komen (de vulnisbak dus!). Maar wat dat nou is, ik kan er niets over vinden, zal wel of te koud zijn geweest of er is een virus aan het donderen! Jammer.

Othonna's gezaaid; deze hebben zaden met enorm grote kwasten, zeker om door de wind verspreid te worden, heb de haren er maar afgeknipt daar ik bang ben voor schimmelinfectie. Iets dergelijks ook meegemaakt met *Aloe variegata*, deze zaden zitten in een groot vlies; veel verloren door ze te dicht opeen te zaaien en toen kreeg ik schimmelinfectie op de vliezen.

Crassula barbata

Sedum species (uit Griekenland)

Foto's van de schrijver

Derde week maart 1986

Weer een paar vragen beantwoord en nieuwe opgeroepen, kreeg antwoord van de heer Sterk over diverse *Aeoniums* en *Sedums*. Het plantje dat ik vorig jaar meenam uit Griekenland is inderdaad een *Sedum* maar welke? Wordt aan gewerkt. Bij inspectie in de kas zie ik dat het zaad van deze niet winterharde *Sedum* is opgekomen! Het zijn plantjes die niet groter worden dan zo'n 15 à 20 mm, alleen als ze bloeien krijgen ze stengels van ca. 5 cm lang met witte bloempjes eraan.

De plant waarvan ik dacht dat het *Aeonium haworthii* was blijkt ook een *Sedum* te zijn! Die erg harde plant van vorige maand dus, enfin, in de kas zie ik dat HIJ de eerste heldergele bloem laat zien. Is een erg leuk plantje met zijn blauwgroene rozetten. Naam is ook nog niet vast te stellen, komt nog.

Verder wist de heer Sterk nog iets over een grote *Aeonium* met blauwgroene bladeren met een rode rand, dit zou *Aeonium percarneum* zijn of een kruising daarvan; bij inspectie van deze plant blijkt hij een grote bloeiaar aan het vormen te zijn, net een doorgeschoten krop sla! En *Euphorbia obesa* krijgt ook al rode stippen op zijn kruin en dat is dus geen roos maar aanzet voor nieuwe groei en bloemen.

De lente is dus al volop in mijn kas bezig!!!

Vierde week maart 1986

Geen tijd, in de tuin bezig om die weer te fatsoeneren voor het buiten zetten van mijn planten in de zomer.

Vloedlijn 19, 1791 HJ Den Burg

INHOUD

Phyllo-sofie - P. van Veen	122
Het geslacht <i>Matucana</i> (I) - R. Bregman et al.	123
Argentijnse vertegenwoordigers van het geslacht <i>Maihueiniopsis</i> - J. Lambert	126
Klaver in de cactuskas? Een bijdrage over <i>Oxalis succulenta</i> - J.J. de Morree	131
<i>Mammillaria (Dolichothele) baumii</i> en haar ontdekker - P. Mansfeld	133
Als je het kweken in het bloed hebt - N. Vermeulen en W. Alsemgeest	135
Agavenproblemen op de Bovenwindse Eilanden der Kleine Antillen (I) - P. Wagenaar Hummelinck	138
Nieuwbeschrijving <i>Notocactus gibberulus spec. nov.</i> - K.H. Prestlié	142
Mesembryanthemaceae (LIII) - F. Noltee en A. de Graaf	145
Aantekeningen bij <i>Discocactus lindaianus</i> (I) - P. Braun en E. Esteves Pereira	148
Sukkelen in succulenten - P.P. van de Puy!	151